

Захист лісу — привід для вбивства?

Обласного очільника Херсонщини офіційно підозрюють в організації вбивства

» стор. 2

Заробити на крісло міністра

Чому поліція брутально розправилася з незручними для Тимошенко пікетувальниками під час її передвиборчого мітингу

» стор. 4

Валерій Геєць: Нема нічого вищого за національні інтереси

Директор Інституту економіки та прогнозування НАН України — про глобальні кризи, темпи економічного зростання України, тарифи, трудову міграцію і асоціацію з ЄС

» стор. 6

Україна молода

Вівторок, 12 лютого 2019 року

№ 16(5473)

Учорашні курси НБУ:
1 \$ = 26,899 грн
1 € = 30,520 грн
1 рос. руб. = 0,407 грн

Україна мінус і понад усе

Гострі питання вітчизняним посадовцям на міжнародному форумі про кінотеатр «Київ» та розвиток галузі, фільм про Голодомор і флешмоб на підтримку Олега Сенцова

» стор. 11

На Берлінале флешмобом підтримали засудженого Росією українського режисера Олега Сенцова. Фото з сайта ukrinform.ru.

Лариса Сарган
прес-секретар Генерального
прокурора України

«Заступник Генпрокурора Юрій Столярчук особисто вручив підозру голові Херсонської обласної ради Владиславу Мангеру в організації замовлення вбивства Катерини Гандзюк».

■ КРИМІНАЛ

Кривава помста за ліс

Очільника Херсонщини офіційно підозрюють в організації вбивства

Ірина КИРПА

Голова обласної ради Херсонської області Владислав Мангер організував убивство активістки Катерини Гандзюк, для чого знайшов людей і дав кошти на злочин. Про це заявив Юрій Луценко 11 лютого, зачитуючи повний текст підозри посадовцю. За словами Генпрокурора, Мангер узгодив з Левінім і Павловським суму винагороди за вбивство. «У тому числі за здійснення нападу на Гандзюк не менше 5 тисяч 600 доларів. Іншу частину Левін та Павловський планували залишити для власного збагачення», — зачитав Луценко.

Владиславу Мангеру вручено підозру про вбивство Катерини Гандзюк. Високопосадовець отримав офіційний документ із рук заступника Генпрокурора України Юрія Столярчука, який прибув у супроводі слідчої групи ГПУ, а також співробітників СБУ. На сторінці Генпрокурора України Юрія Луценка розміщено повний текст підозри, з якого випливає, що Владислав Мангер підозрюється в організації заподіяння умисної шкоди іншій людині з корисливих мотивів, на замовлення, з особливою жорстокістю та за попередньою змовою з групою осіб. Такі дії підпадають під санкції 115 та статті 27 КК України і передбачають термін позбавлення волі до 15 років. Згідно з документом, головною причиною вбивства Гандзюк стала її протидія незаконній вирубці лісів на Херсонщині, що контролюється місцевими кримінальними елементами.

Як уточнила прес-секретар ГПУ Лариса Сарган, найближчими днями Владислава Мангера етакують до Києва для продовження процесуальних дій у справі про вбивство радника мера Херсона Катерини Гандзюк. Рішення про можливе обрання йому запобіжного заходу у вигляді утримання під вартою прийматиме Печерський районний суд міста Київ. Активісти акції «Хто замовив Катю Гандзюк» іще 9 лютого дізналися від представника «Батьківщини» Івана Крулька, що голову Херсонської облради Владислава Мангера виключено з партії БЮТ. — Вбивство сталося при БПП, а не при Януковичі. Бо чиновники досі сприймають критику на свою адресу як політичне замовлення, у них це одразу «рука Кремля», — заявив брат народного депутата України Мустафи Найєма Масі Найєм. — І якщо ми тут у Києві можемо вийти на такі протести, то у регіонах це нереально. Раніше активістам вдалося дізнатися, що Владислав Мангер намагався втекти з України до однієї з країн Європи, де він раніше придбав нерухомість та куди кілька місяців тому в терміновому порядку виїхала вся його сім'я. Також журналістам телепроєкту «Схеми» вдалося розкопати й оприлюднити інформацію, що за сім днів до замаху на життя Катерини Гандзюк організатор нападу Олексій Левін отримав через юриста Владислава Мангера на правах договору про довготривалу оренду розкішну двоповерхову віллу Oasis Beach на узбережжі Чорного моря за символічну плату в 500 гривень на місяць. Колишній власник вілли бізнесмен Леонід Аврамков, який постраждав від рейдерського захоплення, підтвердив, що в нього незаконно відібрали право на власність комплексом на користь оточення голови Херсонської облради. За його словами, керує комплексом рідний син Владислава Мангера, Іван Мангер. — Я з ним особисто там зустрічався влітку 2018 року. Він давав команду мене не пускати. Я багато разів викликав поліцію. Але, почувши ім'я Мангера, вони одразу розверталися та їхали геть, — розповів журналістам телеканала «Схеми» Аврамков. Наскільки загрузла в корупційних схемах Херсонська область — красномовно свідчить той факт, що навіть після оприлюднення кричущих фактів пропозиції відправити главу облради Владислава Мангера у відставку не змогла набрати необхідну кількість голосів місцевих депутатів. Бо чиновник, відомий своєю лояльністю до місцевого криміналітету, добре вмів домовлятися з корупціонерами. Нагадаємо, 31 липня 2018 року радника мера Херсона Катерину Гандзюк облили кислотою. Жінка отримала понад 50 відсотків опіків тіла, пережила понад десятку операцій і померла 4 листопада 2018 року в одній із лікарень Києва. Пізніше з'явилася документально підтверджена інформація, що замовники вбивства Гандзюк тісно пов'язані з партією Юлії Тимошенко «Батьківщина». ■

■ НА ФРОНТІ

Відвоювати рідну домівку

Специ «Азова» знищили ворожу ДРГ на старті

Тарас ЗДОРОВИЛО

Російські окупаційні війська 10 лютого дев'ять разів порушили режим припинення вогню, в тому числі тричі — із застосуванням забороненого Мінськими домовленостями озброєння. У смузі дій оперативно-тактичного угруповання «Схід» обстріли позицій наших захисників вели з мінометів калібру 120 мм і станкових протитанкових гранатометів — навколо Авдіївки, з великокаліберних кулеметів і стрілецької зброї — біля населеного пункту Опітне, з мінометів калібру 82 мм — поблизу села Гнучове, з стрілецької зброї — поруч із Красногорівкою.

На території, яку контролює оперативно-тактичне угруповання «Північ», противник обстріляв наші позиції з мінометів калібру 82 мм, автоматичних станкових гранатометів, великокаліберних кулеметів і стрілецької зброї — двічі поблизу селища Південне; з ручних протитанкових гранатометів і стрілецької зброї — біля села Кримське; з великокаліберних кулеметів і стрілецької зброї — біля Світлодарська.

Загиблих серед особового складу Об'єднаних сил у цей день не було.

На жаль, 8 лютого ми знову зазнали втрат: в од-

ній із найгарячіших точок війни, в районі промзони міста Авдіївка, від ворожої кулі загинув боєць із 93-ї ОМБр «Холодний Яр» — тридцятирічний Ігор Наконечний (позивний «Замок») родом із села Шелудьківка, що на Харківщині. Сиротами залишилися дві малолітні донечки. Одразу після російської агресії Ігор пішов захищати українську землю. На момент початку війни вони з дружиною та дітьми мешкали в місті Волноваха Донецької області. Тобто, Ігор не просто захищав незалежність держави, а й боровся за право своєї сім'ї повернутися до власної оселі, відновити розорену окупантами домівку. В 2015 році старший солдат Наконечний воював у 54-му ОРБ, потім у 72-й ОМБр імені Чорних Запорожців, де за віддану службу отримав «Знак пошани» від Міністерства оборони України. Потім служив у 28-й ОМБр. До лав холодноярців перейшов минулого року, коли бригада воювала поблизу рідної йому Волновахи. Сказав тоді, що хоче саме в 93-тю бригаду,

бо захоплюється подвигами та відвагою її бійців.

Тим часом військово-службовці окремого загону спеціального призначення «Азов», які після відпустки щойно повернулися в зону бойових дій, уже встигли насолити окупантам. Зокрема, бійці 1-го батальйону з позивниками «Аксід», «Бо», «Соло» та «Мітя» знешкодили ворожу групу, що намагалася впритул наблизитися до українських позицій під прикриттям мінометного обстрілу. За словами бійців, щільність вогню була такою, що деєргешники навіть не змогли підняти голови. За успішну відсіч противнику 6 лютого бійці загону отримали відомчі нагороди та грамоти з рук командування Операції об'єднаних сил.

Заданими розвідки, вноділю одного окупанта було знищено та двох поранено. Станом на 7-му годину ранку 11 лютого ворог вогонь не відкривав. Українські захисники продовжували контролювати противника на лінії зіткнення, дотримуючись умов припинення вогню. ■

■ ПРАВОПОРЯДОК

Сусідська варта

В Тернополі впроваджують нову форму взаємодії громадян із поліцією

Світлана МИЧКО

У рамках проєкту «Безпечний офіс Тернополя», що реалізують за підтримки міжнародного фонду «Відродження», в обласному центрі розпочали впровадження програми «Сусідська варта». Вперше про неї в Україні почули і спробували застосувати ще два роки тому, однак дотепер досвід поширився лише на окремі населені пункти кількох регіонів. Тим часом у низці цивільзованих країн, зокрема в Канаді та США, вона успішно діє вже десятиліттями. Мета ж програми дуже проста: налагодити тісну взаємодію громади, поліції і місцевої влади для вияв-

лення та усунення проблем із правопорядком. Поліцейського, як-то кажуть, у кожному дворі не поставиш, тому заради власної ж безпеки мешканцям будинків варто бути уважнішими та небаїдужими до всього, що відбувається навколо. І якщо ви помітили щось явно протизаконне чи підозріле, є сенс одразу повідомляти в поліцію.

Про способи вчасного й ефективного реагування на підозрілих осіб, речі чи події і йшлося, зокрема, на тренінгу для патрульних, дільничних та голів ОСББ в Тернопільському управлінні патрульної поліції. Саме з ОСББ розпочали правоохоронці нову форму співпраці з населен-

Під час тренінгу щодо впровадження «Сусідської варти» в Тернополі.
Фото прес-служби Управління патрульної поліції в Тернопільській області.

ням, бо у мешканців таких об'єднань зазвичай і свідомість, і активність, і самодисципліна вищі. Як зазначила інспектор зв'язків із громадськістю управління патрульної поліції в Тернопільській області Олеся М'ялковська, «Сусідська варта» — не разовий проєкт, а співпраця між громадою та поліцією на роки. І це хороша можливість підвищити рівень безпеки

мешканців будинків за їх власної участі. Адже вони краще знають про проблеми й обстановку в мікрорайоні чи певній місцевості, а в тісній співпраці з поліцією це гарантує збільшення ефективності розкриття не лише кримінальних правопорушень, а й злочинів загалом. А плідні співробітництво сприяє підвищенню довіри населення». ■

Лариса САЛІМОНИВІЧ
Харків

На початку року стало відомо, що Міністерство внутрішніх справ України планує замовити Харківському авіапідприємству два літаки Ан-74. І ось чергова хороша новина: до цієї моделі придивляються й канадські компанії, бо суворий клімат Північної Америки потребує техніки подібного класу. «Це унікальна крилата машина, яка не має конкурентів, — повідомив президент асоціації «Укравіапром» та голова правління харківської компанії FED Віктор Попов. — Вона працює у будь-яких кліматичних умовах, сідає та злітає з будь-якого майданчика, може використовуватися у надзвичайно широкому спектрі га-

■ ІНВЕСТИЦІЇ

Надія на крила

Канадські компанії готові підтримати виробництво літака Ан-74

лузей народного господарства. Зараз ХАЗ має вісім таких літаків із різним ступенем готовності. Усі їх основні комплектуючі (крім авіоніки) виготовлені на вітчизняних підприємствах».

На модернізацію, виробництво та сертифікацію харківського Ан-74 наразі треба близько 250 мільйонів доларів. Ці кошти, за словами Вік-

тора Попова, можуть інвестувати канадці, бо в північних регіонах їхньої країни недавно відкрили великі запаси вуглеводів. Для освоєння родовищ потрібна спеціальна техніка, в тім числі й літаки з такими універсальними характеристиками, як у Ан-74. «Арктичні регіони Канади займають 3,4 мільйона квадратних метрів, покриваючи 40 відсотків

площі цієї країни, — каже експерт. — Тому наш літак буде вкрай затребуваним. Він здатен злітати буквально з крижаних смуг. Для виконання таких завдань на сьогодні він не має аналогів у світі».

Кошти, затрачені на відродження виробництва Ан-74, вдасться повернути вже в перші роки після запуску конвеєра. Але це за умови випуску хоча б п'яти машин. Такі можливості на ХАЗі є. «Наша мета — відновити серійне виробництво такої моделі, — повідомив генеральний директор підприємства Сергій Задорожний. — Це відома в усьому світі машина. Своє часу було випущено дві сотні Ан-74. Більшість із них досі в експлуатації, і ми отримуємо лише позитивні відгуки». ■

ГУМОРИНА

Тітушок «кинули»

В Одесі невідомі жартівники зібрали під Дюком продажних співвітчизників

Оксана СОВА

«Проплачений мітинг» для сотень бажуючих заробити на фейковому кандидатурі у президенти організували одеські гумористи. А самі на нього не прийшли, потроливши любителів легкої наживи повідомленнями про наглу смерть неіснуючого лідера. Як пише одеський сайт 048.ua, усе почалося за кілька днів до «важливих політичних подій». У групах студентів на «Вайбері» та на сайтах оголошень усім бажуючим пропонували «попрацювати»: постояти за хорошу оплату з 15-ї до 19-ї години на політичному мітингу. Сума оплати пропонувалася — від 1 тисячі гривень. За кожного приведенного неофіта обіцяли додати ще по 70 гривень.

В оголошеннях йшлося про необхід-

Претензії за невдалий гешефт охочі заробити могли пред'явити хіба що Дюку Рішельє.

ність імітувати гарячу підтримку новому кандидату в президенти, такому собі Сергієві Філатову. Бажуючих помітингувати за гроші геть не збентежило те, що кандидатура в президенти України з таким іменем не існує. Коли ж біля пам'ятника Дюку зібрався кількасотенний натовп мітингувальників «невідомо за кого», виявилось, що самі організатори не прийшли. Спочатку вони радили в телефонних есесемс нетерплячим «активістам» покататися на фуні-

кулері. А потім почали відповідати у «Вайбері», що кандидат у президенти знезацька провалився в каналізаційний лок і вмер.

Мітингувальники, у яких не склалося ні з громадянською відповідальністю, ні з почуттям гумору, лишилися вельми розчарованими. За словами очевидців, особливо засмутився чоловік, який привіз із собою 270 новоспечених активістів: замість суттєвої премії від кожного залученого відгріб неприємностей... ■

ЗДОРОВИЙ ДУХ

Священники стали на лижі

Міжєпархіальні лижні перегони вшосте зберуть священнослужителів на Буковелі

Ірина КИРПА

На Прикарпатті 21 лютого на базі гірськолижного курорту «Буковель» знову стартують міжєпархіальні змагання з лижного спорту серед священнослужителів з усіх регіонів України. Шостий рік поспіль за «Кубок блаженно Йосафата Коциловського» вони традиційно змагаються після Стрітєння Господнього. А передусє свята міцного здоров'я та спритності архієрейська Божественна літургія у парафіяльному храмі села Полянці Івано-Франківської області. Ресторація учасників тривала до 10 лютого. Будь-хто зі священнослужителів, а також члени їхніх сімей, діти та студенти семінарії могли подати заявку в електронному вигляді на

Лижники в сутанах здатні позмагатися не тільки між собою, а й скласти конкуренцію світським спортсменам.

адресу канцелярії єпархіальних управлінь.

Ідея на ділі довести мирянам, що «у здоровому тілі — здоровий дух» належала єпископу Коломийсько-Чернівецької єпархії Миколі Сімкайлу, щороку з 2013-го такі турніри наприкінці зими проводять для популяризації здорового способу життя. Переможців лижних змагань за «Кубок Блаженного Йосафата Коциловського» визначає одразу в декількох категоріях, з

яких найцікавіші — «Семінаристи та студенти навчальних закладів УГКЦ» та «Родини серед дорослих та дітей». Як розповіли у прес-службі Української греко-католицької церкви, найперші змагання з лижного спорту серед священнослужителів у 2013 році зібрави близько 200 учасників. І з кожним роком кількість стабільно збільшується.

— Світ чекає, що наша церква заговорить із ним на мові XXI століття, — сказав на від-

критті перших змагань Митрополит Івано-Франківський Володимир (Війтишин). — Спорт та віра мають багато спільного, адже передбачають волю до перемоги, твердість духу та єднання людей. Дійсно, минув час і стало ясно, що змагання з лижного спорту об'єднали навіть представників різних конфесій. Тим паче що сама природа благословляє священнослужителів на добру справу: всі шість сезонів чудова погода сприяла проведенню змагань, а глядачі захоплено спостерігали за незвичайними спортеменами у рясах.

Цікаво, що 2007 року священники УГКЦ у місті Коломия на Івано-Франківщині започаткували спортивно-оздоровчий фестиваль серед духовництва Коломийсько-Чернівецької єпархії УГКЦ, присвячений двадцятій річниці виходу церкви з підпілля. Двадцять років тому вони провели змагання з волейболу, а також чемпіонат із настільного тенісу та шахів. З тих пір добра ініціатива прижилася та стала поширюватися серед священнослужителів України, а також парафіан храмів. До речі, у сусідній Польщі подібні змагання з лижного спорту на Кубок Павла Другого серед священнослужителів проходять уже понад тридцять років поспіль, починаючи з кінця 80-х років минулого століття. ■

РЕКОНСТРУКЦІЯ

Мільйони для терапії

У Черкасах відновили підрозділ швидкої допомоги

За словами головного лікаря Олександра Федорука, терапевтичне відділення відкрилося ще в 1978 році, але це перший капремонт у ньому за останні сорок років. «Сюди потрапляють хворі, які потребують достатньо складної невідкладної терапії — з отруєннями, пневмонією, ендокринологічною патологією... Тож добре,

що перебування хворих тут стане відчутно комфортнішим», — наголошує Олександр Леонідович. «Кожен пацієнт повинен мати гідні умови для лікування. Сподіваємося, що хороша традиція з реконструкції продовжиться і охопить решту відділень», — додає директор Черкаського міського департаменту охорони здоров'я та медич-

них послуг Олег Стадник.

Міський голова Анатолій Бондаренко запевнив, що місцева влада подбає, аби пацієнти в будь-якій із черкаських лікарень відчували себе комфортно, а лікувальні заклади ставали сучасними, зручними та оснащеними необхідним діагностичним обладнанням. Він каже, що у попередні роки тут уже відремонтували уро-нефрологічне відділення, наразі завершується оновлення неврологічного відділення, на черзі — кардіологічне. Також для цієї лікарні торік придбали комп'ютерний томограф, на якому вже провели понад 10 тисяч обстежень. У планах міської влади — оновити цей лікувальний заклад повністю. ■

Людмила НІКІТЕНКО

У міській лікарні швидкої медичної допомоги після капітального ремонту відкрили терапевтичне відділення №1. Ремонт тривав цілий рік. Як повідомили «Україні молодій» в Черкаській міськраді, на капремонт бюджет міста витратив майже 5,5 мільйона гривень. За ці кошти осучаснили палати, коридори, санвузли, замінили ліжка, постіль. Власне на реконструкцію спрямували 3 мільйони 896 тисяч гривень, а ще на 1,5 мільйона придбали нові меблі. Для зручності хворих, яких тут щороку лікують понад 3,5 тисячі, облаштували в кожній палаті кнопки виклику медсестри.

ЕКСПЕРИМЕНТИ

Провідники за стрілочників

Керівництво Укрзалізниці планує урізати обслуговуючий штат у пасажирських потягах

Тарас ЗДОРОВИЛО

У державному акціонерному товаристві залізничного транспорту загального користування мають намір провести експеримент. Задум босів АТ «Укрзалізниця» полягає в тому, що в деяких пасажирських поїздах далекого прямування кількість провідників зменшать із розрахунку двоє провідників на два вагони (наразі два вагони обслуговує троє провідників). Експериментальні «заїзди» проведуть на маршрутах із мінімальною кількістю зупинок і максимальною швидкістю руху. «Проведення експерименту заплановано на перше півріччя 2019 року. Він не передбачає скорочення загальної кількості провідників. Під час експерименту будуть задіяні додатково нові пасажирські вагони або вагони, які пройшли капітально-відновний ремонт», — повідомили в Укрзалізниці.

Як пояснили представники цього поважного відомства, задуманий експеримент спрямовано на зменшення витрат Укрзалізниці на пасажирському обслуговуванні. Запевняють, що якість від цього не постраждає. «Проведемо також паралельно аналіз базових функцій провідників із можливим подальшим їх переглядом. Такий підхід до обслуговування пасажирів вже вдало апробували залізниці інших держав. Зокрема, Білорусь уже тривалий час застосовує норми обслуговування: двоє провідників на два вагони», — зазначає прес-служба держкомпанії. Також в Укрзалізниці заявили, що експериментально в поїздах почнуть використовувати нові технології прибирання та зміняти підхід до харчування пасажирів.

Але чи не варто шукати шляхи економії цього високоповажного відомства дещо в іншій царині? Наприклад, утявши зарплату керівному складу компанії, яка отримує від пасажирів чимало нарікань на якість перевезень. Бо досі до цього не призвела навіть низка ганебних скандалів, зокрема й завдання шкоди здоров'ю пасажирів та спроби усунути од відповідальності за службове недбалство працівників відомства. Так, щомісячна зарплата 32-річного Євгена Кравцова (до недавня в. о. голови правління ПАТ «Укрзалізниця», а з 10 січня 2019 року — Голови АТ «Укрзалізниця»), згідно з декларацією за 2018 рік, яку він заповнив власною рукою, упродовж року становила від 529 тисяч до 2 мільйонів 321 тисячі гривень. Підвищення зарплат очільників відомства, схоже, дивним чином синхронізовано зі збільшенням кількості неприємних сюрпризів для клієнтів УЗ. Бо, звісно ж, крайніми і винними в усіх незручностях тут завжди призначають «стрілочників». Або вже й провідників, яких найближчим часом зобов'язують поліпшувати обслуговування пасажирів скороченим складом. ■

ПІДТРИМКА

Спроба
номер два

У столичному Палаці спорту Петро Порошенко оголосив про офіційний старт своєї передвиборчої кампанії

Катерина БАЧИНСЬКА

У столичному Палаці спорту відбувся форум «Відкритий діалог», який назвали офіційним стартом президентської кампанії Петра Порошенка. Після масштабного заходу «Від Крут до Брюсселя», де чинний глава держави офіційно заявив, що готовий боротися за другий термін президентства, команда Порошенка провела ще один форум.

Підтримати Петра Порошенка прийшли актори Ірма Вітовська, Ахтем Сеїтаблаєв, Ада Роговцева, гурт «ТІК» та інші виконавці. Ще до початку форуму всі бажаючі могли ознайомитися зі здобутками чинного глави держави та прочитати про подальші плани на другий термін. На другому поверсі Палацу спорту були розміщені інформаційні стенди про безвіз, Томос, боездатність української армії, а також про вироблений український культурний продукт за останні п'ять років. Проте до того, як потрапити у столичний Палац спорту, на вході всіх перевіряла охорона, а потім люди проходили через металеві рамки. Проте більшість не дивувалась такому контролю: «А що тут дивного, приїздить глава держави. Мають бути посилені заходи безпеки. Країна у стані війни. Нехай краще перевіряють, щоб не було ніяких несподіванок. А то як на концерт іти, то ніхто не дивується, а тут чому мають виникати питання?», — зазначає відвідувачка форуму Тетяна Яхно.

На розігріві форуму виступив гурт «ТІК». І якщо порівнювати з попереднім заходом «Від Крут до Брюсселя», то на «Відкритому діалозі» організатори вирішили почати не з виступу Президента, а надати слово його найближчій команді. Першим до мікрофона вийшов очільник фракції БПП у Верховній Раді Артур Герасимов. Говорив про Президента та його команду в парламенті, про невідворотність європейського курсу, а також наголосив на важливості ухвалення змін до Конституції щодо курсу України в ЄС та членства в НАТО: «Змінюючи нашу Конституцію в зобов'язанні перейти в НАТО та ЄС, Верховна Рада ще раз показала, що Петро Порошенко є не просто Президент, він лідер нації. Ми багато зробили, але зможемо зробити ще більше за підтримки народу та віри у справи, які ми робимо», — зазначив пан Герасимов. У свою чергу, не оминув питань безвізу, ЄС та НАТО у своїй промові й глава держави, проте найбільший акцент спрямував на боездатність армії та протистояння Росії: «Я хочу наголосити, що українцям не потрібен Президент і Верховний головнокомандувач, який фліртуватиме або хіхкатиме з Путіним. Я хочу наголосити: українцям не потрібен Президент і Верховний головнокомандувач, першим підписаним документом якого буде акт про капітуляцію перед Москвою. Ми цього не дозволимо», — зазначив Петро Порошенко.

Також до учасників форуму звернулася акторка Ірма Вітовська. «Протягом багатьох років у мене не було досвіду роботи і працювати з україномовним продуктом. І саме тому я тут, і я щаслива, що цей досвід тепер з'являється. Завдяки тому, що два роки тому я і мої колеги долучилися до відстоювання квот на україномовний продукт на телебаченні ми можемо працювати, чути та розвивати українську мову на телебаченні, у театрі та кіно», — каже пані Вітовська.

Під час свого виступу глава держави вагому частину виступу присвятив планам, які має реалізувати під час другого терміну президентства. У пріоритетах команди Порошенка — закінчення війни на сході, розвиток економіки та подолання бідності. ■

СКАНДАЛ

Заробити на крісло міністра

Чому поліція брутально розправилася з незручними для Тимошенко пікетувальниками під час її передвиборчого мітингу

Катерина БАЧИНСЬКА

У суботу на Контрактовій площі в Києві кандидат у президенти Юлія Тимошенко виголошувала свої передвиборчі лозунги, де закликала виборців «визначитися заради майбутнього». Плакати, прапори та велика сцена з банером «Вірю в Україну». Головними закликами мітингу пані Тимошенко було «не допустити фальсифікацій на виборах і зберегти суверенність держави». І все б пройшло тихо, спокійно, і вже наступного дня мало хто б говорив про захід Юлії Тимошенко, якби не інцидент, який розгорівся на початку мітингу.

Правоохоронці затримали групу осіб, у яких, як кажуть стражі порядку, виявили пістолет, ножі, зеленку і газові балончики. Згодом стало відомо, що це представники націоналістичного руху «С14» та ініціативна група «Хто замовив Катю Гандзюк?» «Подія трапилася на Контрактовій площі, сюди підійшла організована група молодих людей із прикритими обличчями. Щоб запобігти будь-якій провокації, після спілкування з представниками було прийнято рішення доправити їх в управління поліції. В службовому транспорті молоді люди викинули зеленку, а вже в управлінні у них вилучили ножі, газові балончики та пістолет», — заявили у прес-службі Національної поліції міста Києва.

У свою чергу, ініціативна група «Хто замовив Катю Гандзюк?» перекопує, що вони прийшли на мітинг саме пані Тимошенко не просто так, адже, за їхньою інформацією, лідер «Батьківщини», кандидат у президенти Юлія Тимошенко «продовжує захищати вбивцю Гандзюк — Владислава Мангера», який має відповідати за свої дії. «Чому ініціативна група була сьогодні на мітингу Тимошенко? Тому що Владислав Мангер є членом партії «Батьківщина». Тому що саме «Батьківщина» привела його на посаду голови Херсонської облради. Завдяки своїй посаді та своїм зв'язкам Мангер може впливати на слідство. Ми вимагаємо, щоб ця

людина понесла спочатку політичну відповідальність за свої дії, і саме Тимошенко мала зробити так, щоб Мангер не міг вирішувати нічого до завершення слідства», — заявляють в ініціативній групі.

Мітинг пані Тимошенко таки продовжився. А фінал конфлікту поклато прибуття поліцейського підкріплення — спецпідрозділу в амуніції. Активістів вивели з відділення силою, вклали на землю у

дворі управління, потім поставили до стіни та обшукали.

Найбільшого розголосу в мережі набули кадри, де правоохоронець кричить і валить на землю активіста зі словами «Ложись, Бандера!». Згодом в інтернеті з'явилися кадри, як кілька силовиків б'ють лежачого активіста, у результаті, за словами лідера «С14» Євгена Караса, в більшості протестувальників серйозні травми голови та вибиті зуби: «Це неправда, що ми мали з собою зброю та пістолети. Усе, що мали активісти, — це побутові предмети: ножі та балончики. У час, коли на активістів так часто нападають, то це заходи безпеки, які має використовувати кожен», — прокоментував Євген Карас і додав, що всі ці дії лише підтверджують, що в Україні активно розпочалися передвиборчі перегони: «Реально

— Аваков нарешті визначився зі своїм кандидатом і рятує Юлю від незручного

«С14» має логічне політичне підґрунтя. Адже Аваков усвідомлює, що його «Народний фронт» з майже нульовим

Малюнок Володимира СОЛОНЬКА.

банера. Замість розслідувати, хто замовив Катю Гандзюк, міністр МВС тепер особисто дає наказ розганяти демонстрантів, які ставлять незручні запитання», — додав очільник «С14».

У свою чергу, у столичній поліції також заявили, що нібито під час спроби штурму управління поліції затримано близько 40 осіб. Відкрито три кримінальні провадження. Проте за вислів «Ложись, Бандера!» перепросив очільник Національної поліції міста Києва Андрій Крищенко: «Хочу вибачитись перед суспільством за ці слова, вважаю це неприпустимим, безумовно, цього працівника буде покарано», — зазначив правоохоронець.

Припущення лідера

рейтингом навряд чи зможе пройти бар'єр на парламентських виборах восени, а відтак — Арсену Борисовичу більше не бачити посади очільника МВС. Вихід — домовленості з Юлею, про їхню таємну зустріч уже повідомлялося кілька місяців тому. Певний час Аваков намагався «не світитися». Але початок президентської кампанії змушує «заробляти» на крісло. Правда, руками рядових поліцейських. У п'ятницю вони затримали сімох активістів у Білій Церкві, які «муляли» Юлії Тимошенко. А наступного дня брутально, в стилі «а ля Беркут», розправилася з незручними для Тимошенко пікетувальниками вже на київському Подолі.

Юля оцінить? ■

ПРИВІТАННЯ

9 лютого Почесний Патріарх Київський і всієї України-Русі Святійший Філарет вручив Герою України генерал-лейтенанту Григорію Омельченку орден Святого рівноапостольного князя Володимира Великого I ступеня. Як зазначено в патріаршому указі, високої нагороди Григорія Омельченка удостоєно «за заслуги з відродження духовності в Україні та утвердження Помісної Української Православної Церкви».

Колектив газети «Україна молода» щиро вітає Григорія Омельченка, ав-

тора багатьох публікацій у нашій газеті, з високою почесною нагородою та бажає йому міцного здоров'я, сил і насаги в розбудові незалежної України, захисті української державності, національних інтересів та творенні Української автокефальної православної церкви на благо Українського народу.

Почесний Патріарх Київський і всієї України-Русі Філарет і Григорій Омельченко з високою церковною відзнакою.

Тарас ШАМАЙДА
(Сайт TEXTY.ORG.UA)

За обговорення спецефектів з'їзду партії «Батьківщина» та скандалів з Коельо чи Расмуссеном оглядачі й суспільство не помітили, що Юлія Тимошенко обіцяє призначити референдум, ухвалити на ньому «нову Конституцію» (!) і вже за нею провести осінні парламентські вибори (!): «Новий Президент України зразу після інавгурації своїм Указом оголосить Всеукраїнський референдум за народною ініціативою, а народ України на референдумі нову Конституцію прийме», — урочисто повідомила про свої плани лідерка «Батьківщини».

Звучить привабливо, але лише для тих, хто не замислюється про реальну суть сказаного і правовий устрій держави. Бо насправді йдеться не про що інше, як про повалення конституційного ладу в незаконний спосіб з усіма наслідками для держави та кожного громадянина. Надати новому режиму легітимності має улюблений інструмент диктаторів — референдум.

Для чого існує Конституція?

Слово «Конституція» перекладається з латини як «устрій, порядок, установа», і визначає підвалини державного ладу, головні символи й атрибути держави, права людини й громадянина. Конституція встановлює систему стримувань і противаг, яка не дозволяє жодній посадовій особі чи інституції узурпувати владу, порушувати конституційні права.

Словом, Конституція — це святе, і замах на неї — це замах на самі підвалини української держави та права кожного її громадянина. Саме тому при вступі на посаду новообраний Президент кладе руку на текст Основного закону й урочисто присягає «додержуватися Конституції України і законів України».

Проте, як бачимо, Юлія Тимошенко, ще навіть не сівши в президентське крісло, планує не виконувати Конституцію, гарантом якої вона має бути, а навпаки, її знищити, прийнявши натомість «народну», а по суті, свою власну Конституцію. Причому не колись, а негайно, в 2019 році, ще до осінніх парламентських виборів.

Передвиборчий піар чи реальний намір?

Може, це лише передвиборча риторика на кшталт «дешевого газу»?

Якщо ви вважаєте, що «нова народна Конституція» — просто одна з багатьох порожніх обіцянок Юлії Володимирівни, ви дуже наївна людина. Адже лише повна руйнація конституційно-правового поля України і заміна його «народною Конституцією» з потрібним для Тимошенко змістом може забезпечити їй необмежену владу, яка є для неї жаданою ціллю й найвищою цінністю.

Інших механізмів для цього просто не існує. І здійснити такий переворот можливо лише в перші місяці після обрання, доки популярність новообраного президента буде на висоті. Саме в цей час найлегше зламати опір парламенту, ЦВК і Конституційного Суду, які теоретично мали б захистити конституційний лад. До того ж, Тимошенко прямо ска-

Пильнуй!

Переворот від гаранта?

Тимошенко прямим текстом анонсує повалення конституційного ладу

зала, що осінні вибори мають відбутися вже за новою Конституцією. Для абсолютної влади їй потрібен контроль над парламентом.

«Нова народна Конституція» є одним із 5 головних розділів її програми, тому, в разі перемоги, Тимошенко прямо посилатиметься на волю виборців і свій обов'язок виконувати програму.

Хіба Конституцію не можна змінювати?

Звичайно, попри те, що Основний закон є правовим фундаментом держави, його текст можна змінювати. Зміни час від часу вносять як у Конституцію США, що існує вже третє століття, так і в ухвалені відносно недавно основні закони європейських держав. Кілька разів вносили зміни й у Конституцію України. Але основою демократії є процеду-

ри, що осінні вибори мають відбутися вже за новою Конституцією. Для абсолютної влади їй потрібен контроль над парламентом.

По-четверте, процедура змін у I, III та XIII розділи Конституції («Загальні засади», «Вибори. Референдум», «Внесення змін до Конституції України») ще складніша — проект таких змін можуть подати або Президент, або 2/3 депутатів. Потім, після його голосування тими самими 2/3 депутатів у парламенті, Президент має призначити референдум, який і затверджує остаточно ці зміни. Тобто, потрібна спільна воля 2/3 парламенту, більшості виборців, Президента і Конституційного Суду (КС).

Те, що пропонує Тимошенко, — це зовсім інше. Вона пропонує замість змін ухвалювати «нову Конституцію», про яку, зрозуміло, нема й не може бути згадок ні в Конституції чинній, ні в жодному законі. Причому ухвалювати її вона збирається в обхід парла-

менту. Зміють, де «собака заритий» у пропонуваній їм на затвердження текстів. Та в більшості ніхто цих текстів і не читає, роблячи вибір на основі пропаганди. А якщо приправити текст «народної Конституції» популістичними наживками на кшталт скорочення чисельності парламенту, то голосування й узагалі піде «на ура».

Саме тому, при всій повазі до виборців, законодавство багатьох країн (наприклад, США, Німеччини чи Канади) взагалі не передбачає загальнодержавних референдумів. В інших країнах (включно з часто згадуваною в контексті референдумів Швейцарією) чітко врегульовано, що може бути предметом референдуму, а що ні, яка роль парламенту в призначенні й імplementації результатів референдумів тощо.

В Україні з ідеями «прямої демократії», що зміцнювала б їхню особисту владу, виступали чимало відомих політиків, включаючи Кучму і Януковича. Проте найбільш наполегливо агітував за референдуми кум Путіна Віктор Медведчук. У 2012 році Янукович із Медведчуком усерйоз наблизились до мети, протягнувши у Верховній Раді Закон «Про всеукраїнський референдум», який теж передбачав можливість приймати Конституцію на референдумі, у цьому була одна з головних його небезпек. І якби не Революція гідності, то цілком ймовірно, що в 2015 році ми б мали нову, прийнятну на референдумі Конституцію. «Тексти» докладно розповідали, наскільки небезпечним був цей закон і якою катастрофою могла обернутися спроба його застосування в Україні.

Тому народні депутати оскаржили документ у Конституційному Суді, а громадські організації впродовж шести років вимагали його скасувати. Розгромила той закон і Венеційська комісія, відзначивши, що «уможливлення всеукраїнського референдуму за народною ініціативою щодо нової Конституції або щодо внесення конституційних змін дозволить обійти вимогу щодо голосування кваліфікованою більшістю у Верховній Раді», що «було би згубним для конституційної стабільності та легітимності в Україні».

Врешті-решт, Конституційний Суд у квітні 2018 року визнав Закон «Про всеукраїнський референдум» неконституційним. Якщо підсумувати суть цього рішення, а також рішень КС 2005 і 2008

Лише повна руйнація конституційно-правового поля України і заміна його «народною Конституцією» з потрібним для Тимошенко змістом може забезпечити їй необмежену владу, яка є для неї жаданою ціллю й найвищою цінністю.

ра, і процедура змін чітко вписана в самому Основному законі.

Це зроблено, щоб Конституцію не переписували на догоду політичній кон'юктурі, тобто, новообраному Президенту чи впливовій більшості у Раді. Для цього Розділ XIII Основного закону ставить цілу низку запобіжників.

По-перше, законопроект про зміни до Конституції може вносити лише Президент або не менше 150 народних депутатів. По-друге, такий проект не може зазіхати на права людини, незалежність чи цілісність держави, а також змінювати протягом певного часу норми, зміни до яких уже розглядалися. Тому проект має здобути спочатку 226 голосів депутатів і бути спрямований до Конституційного Суду. Лише після позитивного висновку Конституційного Суду парламент може продовжити розгляд.

По-третє, на наступній черговій сесії (тобто не одразу, а за деякий час) проект має отримати підтримку 2/3 депутатів. Така процедура передбачає тривалий час і широкий консенсус, без якого ухвалення навіть найменших змін неможливе.

менту.

Референдум — влада народу чи інструмент диктатури?

Але ж Тимошенко не буде ухвалювати Конституцію, вона лише дасть людям право вибору, призначивши референдум, скажуть прихильники Юлії Володимирівни. І формально начебто й справді так.

«Саме так український народ відкрив новий етап в історії України, започаткувавши свої, справедливі правила життя», — сказала Юлія Тимошенко на урочистому з'їзді ВО «Батьківщина».

І тут — не посперечаєшся. Якщо цей задум вдасться втілити, це буде справді новий етап. І відкритий він буде руками українського народу, якщо народ задіє руки раніше, ніж голову. Приблизно так, як руками німецького народу Гітлер відкрив «новий етап» на референдумі 1934 року в Німеччині, чи Лукашенко руками білоруського народу на референдумах 1995-96 років.

року про можливість ухвалення Конституції чи змін до неї на референдумі за народною ініціативою, то народ має право на референдумі встановлювати конституційний лад, ухвалювати Конституцію чи зміни до неї, але лише в порядку, встановленому самою Конституцією і законами України.

Закону про референдум не існує. А отже, не існує процедур організації голосування і підрахунку голосів. Є законопроект №2145а, але його прийняття точно не допоможе Тимошенко, оскільки не передбачає ухвалення на референдумі ніяких нових Конституцій.

Прогнозувати, що нинішній склад Ради навіть під тиском нового Президента ухвалить закон з антиконституційним текстом, подібний до закону 2012 року, дуже складно.

Незаконний указ Президента про референдум

Тож реалізувати свій план Тимошенко зможе лише шляхом відвертої сваволі — видавши незаконний указ і провівши незаконний референдум. Зупинити її теоретично можуть Конституційний Суд, адміністративний суд чи ЦВК. У Молдові в 2017 році спробу промосковського президента Додона провести такий референдум було зірвано. Але Україна — не Молдова, а Тимошенко — не Додон. Не факт, що наші державні інституції зможуть довго опиратися тиску новообраного Президента.

І хоча такі тягнутимусь на серйозний злочин, звинуватити і притягнути до відповідальності Президента можна буде лише в порядку імпичменту — сценарій украй складний, а в українських реаліях — не здійснений.

Звичайно, є ще добре відомий українцям метод Майдану, але в конкретній ситуації 2019 року це означає гострий громадянський конфлікт, яким неминуче скористається Кремль. Або підтримавши новий авторитарний режим, зробивши його залежним від Москви (як це відбулося в Білорусі), або, навпаки, роздмухавши протистояння і пославши війська на Київ, «щоб допомогти братньому народу зберегти мир».

Ще можна зупинити

Звичайно, доки у нас ще вільна країна і чинна Конституція, існує надійний спосіб не допустити, щоб Тимошенко повалила конституційний лад. Це не голосувати за неї, і не дати шанс її стати Президентом. І хоча це звучить як передвиборча агітація, насправді йдеться про речі набагато важливіші — захист української державності й демократії.

Це варто усвідомити всім, для кого державність і демократія не порожній звук. Партійним і позапартійним. Прихильникам Порошенка чи Гриценка, Садового чи Ляшка і так само тим, хто не сприймає нікого з них, чекаючи на «нові обличчя».

Журналісти, правники, громадські активісти, нардепи, іноземні дипломати мають нарешті почути і зрозуміти, про що відкритим текстом говорить Юлія Тимошенко. Сьогодні ми можемо це зупинити. А якщо вона покладе руку на Конституцію, щоб витерти об неї ноги, може бути запізно. ■

Іван ЛЕОНОВ

■ ДІЙОВІ ОСОБИ

Валерій Геєць: Нема нічого вищого за національні інтереси

Директор Інституту економіки та прогнозування НАН України — про глобальні кризи, темпи економічного зростання України, тарифи, трудову міграцію і асоціацію з ЄС

Академік Валерій Геєць говорить упевнено і невимушено, як про слабкі сторони української економіки, так і про мінуси (а не лише про плюси) асоціації з ЄС, які проявилися лише зараз і про які не прийнято говорити нині. Ледь не кожне питання, які пролунали під час ексклюзивного інтерв'ю «УМ», науковець розглядає під призвою відстоювання національних інтересів України, а не інших держав Заходу. І тут, як влучно зауважує Валерій Михайлович, ще й кінч не ваявся.

Глобальна криза не за горами

■ У світі прогнозують посилення торговельного протистояння між Китаєм та США. Яке місце повинна знайти Україна, щоб отримувати зиск від протистояння цих держав?

— Дійсно, очікується глобальне загострення кризи. Є достатньо передумов, подібних до тих, що були у 2008 році. На цьому фоні має місце торговельна війна між США і Китаєм, а також між США і ЄС. Усе це породив так званий національний егоїзм. Ви питаєте, що слід робити Україні, щоб мінімізувати ризики і отримати зиск. Тут не все так просто, бо наша економіка є малою і відкритою. Тобто вона не впливає на зовнішнє середовище, а от зовнішнє середовище несе сюди віруси всіх можливих захворювань. Тому, перш за все, варто мінімізувати можливі втрати під час загострення глобальної кризи. Ми вже неодноразово ці питання порушували, і Нацбанк, і уряд над цим працюють, формують відповідні ресурси, резерви. Утім уже зрозуміло, що втрати України будуть суттєві. Бо у глобальному вимірі ми ще не готові дати відповідь, оскільки за всі роки незалежності так і не поставили нашу економіку на лижі інноваційного і науково-технічного прогресу. Тому всі наші три минулі кризи були результатом коливання на світових ринках цінних ресурсів. Як тільки вони провалюються, ми теж провалюємося. Це не залежить від того, яка політична сила є при владі.

■ Яким є прогноз ваших фахівців щодо української економіки 2019 року?

— Це рік виборів, коли бізнес, як правило, мінімізує свої ризики, намагається не вкладати кошти, оскільки незрозуміло, що буде завтра. Це жаль. Є й інші справи: політики намагаються зробити так, щоб виборець відчув хоч якісь покращення стандартів життя. А це і мінімальна пенсія, і мінімальна зарплата. Все це формує додатковий попит, а він дає поштовх. Але в економіці не буває так, щоб було тільки позитивно. Оскільки наша економіка не здатна в широкому розумінні задовольнити попит, це відбувається за рахунок розширення імпорту. А це втрата валютних ресурсів, тиск на курс, на те, щоб залучити додаткові кошти, запозичувати, підвищувати свою боргову залежність. Тут коливання будуть. Я очікую, що у нас темп економічного зростання, скоріше за все, буде дещо нижчим, ніж у минулому році. І в разі, якщо не загориться полум'я глобальної кризи (яке до нас дійде за 3-6 місяців), то зростання буде на рівні 2,5-3%. Такі темпи — це шлях у нікуди. По-перше, світ має іншу динаміку, ми відстаємо. По-друге, вся та система, яка формує наше споживання — не тільки поточне, а й ін-

Валерій Геєць.
Фото автора.

фраструктуру — ліфти, будинки, житло, все це зношується. І відновити все швидко неможливо.

Газ без потічків і ножиць цін

■ Питання тарифів нині заполітизоване. У передвиборчий період одні політики знижують ціну на газ удвічі, інші — в чотири рази. Є два підходи: ліберальний західний і дещо соціалістичний. Одні кажуть, що газ — це біржовий товар, продається за ринковими цінами, а держава отримує ренту, податки і адресно підтримує з цих коштів субсидіями тих, хто не може платити за цінами ринку. Інші пропонують порохувати і на всіх поділити. Який підхід вірний?

— Інституційна складова обох підходів має працювати ефективно. Якщо держава, зібравши те, про що ви говорите, ще й прозоро використовує ці кошти, без відведення «потічків» — честь і хвала. А якщо ні, тоді думайте про соціальну складову і шукайте інший механізм. Щоб там, де газ дешевше, не було ножиць цін, не було такого, що ти тут вкрав, а там продав. Інакше всі будуть незадоволені.

■ Як ви ставитесь до формули «Дюссельдорф+»?

— Це є «Роттердам+»

■ Так, і до «Роттердам+» теж...

— Ви розумієте, що таке «Роттердам+»?

■ Прив'язка до біржових цін на вугілля у Європі.

— Прив'язалися. Є ж державні шахти, і є приватні. Державні навіть при «Роттердам+» не забезпечують відповідний рівень діяльності.

■ Собівартість у них вища «Роттердам+»...

— Так, а у приватних — надприбутки. Що треба зробити? Створити механізм вилучення надприбутків, перерозподілу і дотації. Якщо цей механізм не працює, то і «Роттердам+» не працює.

■ А у вас є підтвердження, що приватники отримують надприбутки? Є факти?

— Треба запустити експертів, оцінити рівень цих приватників. Зараз ніхто не розуміє, що там відбувається, але держава має в цьому розібратися. У когось рентабельність 20%. І це реально відстежити: треба відкрити бухгалтерію, виявити надприбуток і розподілити. Але розподілити не просто, як кажуть, «отобразити і поделіть», а з точки зору інституційної складової. Для цього потрібно прийняти регуляторні рішення, поцікавившись в експертів: які наслідки будуть для бізнесу, для держави, для народу? «З кондачка» це не можна вирішувати. А у нас дуже часто, щоб не проводити експертизу, заводять ці рішення через депутатів. І ніхто цих наслідків не оцінює. Мовляв, бізнес хай живе, працює. При цьому змушують інвестувати, вкладати, формувати робочі місця.

■ Є провадження по «Роттердаму+», яке розслідує НАБУ. І вони проводили нібито експертизи...

— Цю експертизу можна провести, але треба мати доступ до первинної інформації. Наші фахівці брали участь у такій експертизі, але все залежить від того, який надано доступ. Треба мати доступ до бухгалтерії. Це не наше завдання. За зако-

ном, підприємства мають право не надавати експертам відкритої інформації. Я так скажу: за певних умов «Роттердам» може мати право на життя. Але для цього треба провести весь логічний ланцюжок.

■ Директор НАБУ Артем Ситник каже, що ваші експерти нібито нарахували збитків від «Роттердам+» на 15 мільярдів гривень.

— Не знаю, що розповідав пан Ситник представникам ЗМІ, я не слідкую за цими питаннями. Тут треба мати макроекономічну оцінку, вираховувати вплив на економіку. І мати деталізований міжгалузевий баланс, де енергетика виділена окремих рядком — електроенергія, газ, вода. Це все слід робити до того (як призначити експертизу).

■ Даруйте, звідки ж тоді цифра — 15 млрд. збитків? Невже пан Ситник, як кажуть, її зі стели взяв?

— Мені важко сказати. Я не знаю, про які збитки він говорив. Я не знаю, не читав документ, про який він (Ситник) говорить. Недобрали до бюджету? Які збитки? Отримали збитки відповідно від цієї ціни? Але тоді треба подивитися, що отримали шахти, наскільки збільшився видобуток. Це серйозні речі, просто так вони не робляться. Це все треба робити на стадії підготовки цих рішень, щонайменше за рік-півроку до ухвалення рішень. І це дуже кропітка робота — все прорахувати. І без доступу до бухгалтерської інформації це неможливо. І це стосується надприбутків — це теоретичне, так і практичне питання. Чи є конкуренція? Що захищати у надприбутки? Тут треба залучити серйозних, знайомих людей, давати доступ до величезної кількості інформації, рік-півтора копатися. У США навіть дебати йдуть з таких питань. Наші експерти, наприклад, працюють по системних рішеннях щодо зміни тарифів із відповідним комітетом ВР на чолі з Ксенією Ляпіною. Повірте, там ще кінч не ваявся, щоб довести діло до формули і до цифр з дуже багатьох питань.

Інститут займається наукою, а не бізнесом

■ Як часто до вас звертаються державні органи, щоб прорахувати ефективність та наслідки економічних рішень?

— Ми все ж таки не є експертною установою, а є науковою. Відповідно за наукові дослідження і розвиток науково-економічної думки. Чи можемо ми проводити разову експертизу? Можемо. І ми робимо перші кроки: досліджуємо ціни експорту, наприклад. Хоча зорганізувати групу фахівців не так просто. Якщо наші фахівці зі ступенем, їм не потрібні сертифікати. А інші експерти повинні мати ліцензії. Наукові установи — це не їхнє. Нам це може бути цікаво, тож по окремих прикладних дослідженнях ми ведемо розробки. Правоохоронні органи

зверталися до нас лише 2-3 рази. Для нашого інституту, в широкому розумінні, не є завданням поставити експертизи на потік і заробляти гроші. Експертиза — це бізнес. Але я не хочу інститут перетворювати на експертну установу. Ми маємо займатися науковими дослідженнями. Зробити один раз експертизу — цікаво. А постійно цим займатись — безперспективно, з наукової точки зору.

■ Чи плануєте оприлюднити дослідження щодо «Роттердам+», яке робили для НАБУ? Бо ця тема є резонансною і суспільно важливою.

— Є закон. Згідно з яким, дослідження є документом, який належить не нам. Це власність того, хто оплатив. Ми маємо авторське право, але результат належить тим, хто його замовив. Зокрема, Світовий банк вимагає, коли я підписуюся під їхньою роботою, що 5 років на цю тему не маю права нічого публікувати. Тому й дослідження щодо «Роттердам+» я віддав і забув. І хто б нам що не замовляв, усе це належить замовнику. Ми зараз виконуємо замовлення Агентства розвитку міста Дніпра. Вони тестову площадку хочуть зробити під «Гіперлуп». Щойно ми надамо їм звіт — він автоматично їм уже належить.

■ Ціни на такі звіти стандартизовані?

— Якщо вартість звіту до 200 тисяч гривень, згідно із законом, тендер можна не проводити. Але буває по-різному: от ми закінчили роботу для Київської адміністрації, а перед цим виграла тендер на Prozzogo. КМДА цікавило, як збільшити експортний потенціал київських промислових підприємств. Вартість звіту під 500 тисяч. І тендер відбувся не з першого разу — через низку порушень з боку учасників. Тоді як у Дніпрі, навіть якщо на тисячу гривень замовляють послугу, все одно через Prozzogo в них усе йде.

■ Як ви ставитесь до співпраці з МВФ?

— Якщо говорити про короткострокову ситуацію, то нам ніде підітися. В курсовому відношенні дійсно треба співпрацювати. А що стосується середньо- і довгострокової, то треба рухатися в напрямку звуження своєї залежності від запозичень МВФ. У більшості країн, де працював МВФ, структурні зміни економіки в напрямку реалізації національних інтересів не відбулися. Жодна латиноамериканська країна, яка прожила не одне втрачене десятиліття — і навіть ті, які добились успіху, — не сформували прориву національного або технологічного. Модель економічного розвитку в інтересах держави передбачає, що треба займати кошти під розвиток, а не під так звані структурні реформи. Хоча реформи теж потрібні. Але МВФ має інше завдання, він рятує, коли у вас вже «горить».

Продовження у наступному номері «України молодій».

■ ГРА У ЦИФРИ

А попереду — будівельна каска

За минулий рік Україна отримала стрімкий розвиток будівництва та АПК. І хоча ситуація поступово поліпшується, наша економіка залишається нестійкою до кризи та ситуації на зовнішніх ринках

Юрій ПАТИКІВСЬКИЙ

Українська економіка у минулому році показала значно кращі результати, ніж прогнозували раніше: зростають будівництво, сільське господарство і навіть промисловість. Плюс росте зарплата, інфляція, щоправда, також, але суттєво повільніше. Ці та інші успіхи надихнули навіть Нацбанк не підняти свій прогноз інфляції на 2019 рік, хоча ще нещодавно регулятор мав таку ідею. Утім існують і проблеми: питома частка аграрного сектору в українському експорті продовжує зростати, таким чином, ми перетворюємося на сільськогосподарську країну. З іншого боку, внутрішній ринок продовжує залишатися слабким.

Цифри з плюсом

Як показали дані Держстатистики, торік українці стали жити краще, стали жити веселіше. Головні цифри: обсяги будівництва у 2018 році зросли на 28,9%. Сільське господарство додало 7,8%. Втім, якщо дивитися в абсолютних цифрах, то маємо 136 млрд грн., які дали вітчизняні будівельники і 652 млрд грн., отримані в аграрному секторі. Як не дивно, маємо зростання економіки — на скромні 1,1%, але потужні 2 трлн. 261 млрд грн.

Реальна заробітна плата у минулому році зросла на 29% і становить 8074 грн. Номінальна — збільшилася на 24,8% до позначки 8865 грн. Картину, щоправда, трохи псує заборгованість із заробітної плати, яка, на жаль, зросла на 13,5% і становить 0,796 млрд грн.

Трохи менше тішить торгівля. Експорт хоча й зростає, але доволі повільно: за минулий рік — усього лише на 9,9%. Натомість ріст імпорту — суттєво стрімкіший, він становить 16,7%. При цьому у грошах ми продаємо продукції на 43,3 млрд. доларів, а купуємо — на 52,1 млрд. Отже, негативний результат зовнішньої торгівлі продовжує залишатися й надалі, і це становить певний ризик для стабільності національної валюти. Щоправда, гривня назагал продовжує залишатися стабільною, зокрема й завдяки грошовим переказам наших співвітчизників із-за кордону.

Ті ж українці, що залишилися тут і шукають роботу, могли це робити суттєво успішніше, ніж в 2017 році. Так, безробіття в Україні торік зменшилося на 0,9%, — проте не можуть знайти собі роботу 1 млн. 548 тис. працездатних осіб.

Споживча інфляція торік вперше за останні роки не перевищила десятивідсотковий бар'єр і становила 9,8%. Промислова ж інфляція була суттєво вищою: 17,4%. У спожи-

Рекорд з обсягів зростання в Україні торік встановило будівництво, — щоправда, не житлове.
Фото з сайту ukrmillers.com.

вчому секторі маємо найнижчий показник за останні п'ять років.

У мінусах торік залишався хіба що транспорт: вантажообіг знизився на 2%, пасажирські перевезення — на 3,5%.

Порівняно із 2014, — результат чудовий

Назагал, якщо порівняти ці цифри з останніми роками, то ситуація, безумовно, поліпшується. Якщо у перший рік після початку війни ми мали падіння майже за всіма показниками і інфляцію в 32%, яка стосувалась промпродукції, чи майже 25% щодо споживчих товарів, — то зараз ці цифри вдвічі менші.

Скажімо, в абсолютних цифрах середня зарплата в гривнях тепер вища у 2,5 раза, або майже на 5500 грн. Надалі, як вважають експерти, вона продовжуватиме зростати і головним чинником тут виступають не стільки ініціативи уряду, скільки ринок праці та переїзд значної кількості працездатних українців за кордон: аби заповнити вакансії, працедавці змушені піднімати розцінки за роботу. Є, щоправда, і ложка дьогтю: у 2018 році заборгованість із виплати зарплат зросла.

Зростання ж економічне, яке ми отримали, є безумовним плюсом та свідченням, хоча й кволого, але таки виходу з кризи. Щоправда, існують і певні перекося, на які звертають увагу аналітики. Скажімо той, що ми все більше і більше залежимо від агропромислового комплексу, і все менше — від високотехнологічних галузей промисловості. Як і, з одного боку, забезпечують більші грошові надходження за продану продукцію, з іншого, — дають змогу більше залучити працівників, а отже, розвивати суміжні галузі.

Так, у минулому році промисловість зросла, м'яко кажучи, на дуже незначний показник — лише трохи більше нуля. Таким чином, майже не зросло виробництво металу, впала переробка нафтопродуктів, притому що імпорт палива у нас виріс, але головне — великий мінус дала харчова галузь. Що є доволі тривожним дзвіночком, враховуючи бурхливе зростання АПК. Іншими словами, українська економіка потроху перетворюється на сировинну: ми вирощуємо зерно і продаємо його за кордон не у вигляді товару, а лише складовою для його виготовлення. Таким чином, розвиваємо не свою, а чужу переробну промисловість, забезпечуємо робочими місцями іноземних працівників. Або навіть українців, які їздять туди на заробітки.

За словами аналітика Олександра Охріменка, структура транспортного машинобудування поступово змінюється: підприємства все більше випускають запчастин для транспорту і вагонів-зерновозів, оскільки ростуть виробництво та експорт зерна. А ось автобудування, насамперед легкових автомобілів, впало, під загрозою електричне машинобудування, адже майже закінчилися старі замовлення, орієнтовані в основному на СНД, а нових буде набагато менше. Натомість зростає випуск кабельної продукції.

Зростання будівництва на третину ми отримали завдяки інфраструктурним проектам, а не житла: будувалися елеватори, дороги, порти. Натомість житлове будівництво у державі зросло на скромні 2%.

Внутрішній ринок і структурні реформи

Експерти пояснюють скромні успіхи житлового будівництва слабкістю внут-

рішнього ринку. Адже мало хто з пересічних українців може вкладати вільні кошти у нерухомість. Також нижчим від інфляції є роздрібний товарообіг, іншими словами, наші з вами співвітчизники купувати стали реально менше. І, як свідчить падіння рівня пасажирських перевезень, — стали і менше їздити.

Тим часом зростання добробуту українців забезпечується насамперед зростанням імпорту. Що означає, що ми ще раз працюємо на чужому виробника. Попри поступове відновлення економіки треба зазначити: головного, тобто необхідних структурних змін, ми так і не досягли. І якщо абсолютні цифри повернуться на докризовий рівень, то українська економіка при цьому залишатиметься у зоні турбулентності: ми і далі значною мірою залежатимемо від стану зовнішніх ринків. Поки глобальна економіка зростає, ціни на наші експортні товари високі, немає дефіциту грошей за кордоном — у нас все відносно добре, хоча ВВП України зростає нижче, ніж середньосвітовий ВВП. Як тільки на зовнішньому ринку станеться криза — ми знову впадемо першими, і дуже сильно, оскільки у нас дуже слабкий внутрішній ринок.

У наступному році прогнозують аналітики, радше за все, не буде, безробіття у нашій країні знижуватиметься, а зарплати зростуть. Але всі ці процеси проходять повільніше через уповільнення зростання світової економіки. Приріст економіки експерти очікують у промисловості, насамперед за рахунок переробки продукції рекордного минулорічного врожаю і металургії. ■

■ А ТИМ ЧАСОМ..

Інфляція: пишемо 6,3, плануємо — 5%

Зростання цін на кінець 2019 року становитиме 6,3%. У наступному році інфляція і надалі знижуватиметься: до 5% ± 1 в.п. на початку 2020 року і цільового рівня 5% в кінці року. Так вважає Національний банк України, який днями зберіг прогноз інфляції на 2019-2020 роки на колишньому рівні.

Головними факторами, які зумовлять зростання цін у 2019 році, будуть підвищення тарифів і заробітних плат, які збільшать виробничі витрати бізнесу і стимулюватимуть споживчий попит. Утім на прогнозованому горизонті проінфляційний вплив цих факторів буде поступово послаблюватись.

Зниження інфляції забезпечуватимуть жорстка монетарна політика НБУ і стримана фіскальна політика уряду щодо значних обсягів планових погашень держборгу. Також уповільненню інфляції сприятимуть низька волатильність курсу гривні і помірні темпи зростання цін на імпортовані товари, в тому числі на енергоносії і продовольство.

Із Нацбанком погоджується і Міжнародний валютний фонд, який прогнозує уповільнення інфляції в Україні в 2019 році. На їхню думку, рівень знецінення вартості української валюти становитиме менше 7% до кінця нинішнього року.

■ ОБМІН ВАЛЮТ

Краще гривні валюти немає!

На тлі падіння курсу американського долара в Україні наші співвітчизники продовжують активно продавати американську валюту, обмінюючи її на гривню. Це можна пояснити двома причинами: або українці сподіваються, що долар продовжуватиме дешевшати, або ж вони продовжують витратити заощадження, не встигнувши заробити після затяжних зимових канікул. Хоча — і це найцікавіше — у грудні 2018 вони, навпаки, скуповували долари і євро.

За даними Національного банку, сальдо продажу банкам готівкової валюти в січні повернулося до позитивної зони після двох місяців переваги саме покупок. За його даними, обсяг продажу готівкової валюти банкам у січні знизився на 0,6% — до 912,9 млн. доларів. Водночас обсяг покупки банками впав на 26,9% — до 737,4 млн. доларів. У результаті чистий продаж становив 175,5 млн. доларів проти чистої покупки у грудні 2018 року на рівні 90,5 млн. доларів.

Торік наші співвітчизники і справді більше купували «зелені». Порівняно з січнем 2018 року продаж банкам валюти цьогоріч зріс на 9%, зокрема доларів США — на 7,8%, тоді як покупка банками у населення зросла на 27,1%, зокрема доларів США — на 24,5%.

Юридичні особи, втім, у цю тенденцію не вписуються: сальдо безготівкових операцій за підсумками січня 2019 року було негативним: за минулий місяць клієнти банків продали валюту на 4,134 млрд. доларів і купили на 4,182 млрд. доларів.

■ ПРОЕКТИ

Скандинави і українське правосуддя

Україна продовжує залучати кошти західних країн для внутрішньодержавних проектів. Так, уряди Данії, Швеції та Швейцарії оголосили про початок проекту «Ефективне врядування та залучення громадян для покращення доступу до правосуддя, безпеки, охорони довкілля та соціальної згуртованості на сході України».

Сума гранту становить 14 млн. доларів, які мають бути освоєні до 2022 року. Проект покликаний сприяти ефективному врядуванню та соціальній згуртованості в Донецькій та Луганській областях. «Кризу довіри можна подолати, лише створюючи робочі місця, мінімізуючи бідність, реалізуючи антикорупційні заходи, впроваджуючи правоохоронну й судову реформи, а також забезпечуючи права людини», — прокоментували свою ініціативу автори програми.

ГЕТЬМАНСЬКІЙ СТОЛИЦІ — 350

Стовп української державності

Гетьман Іван Мазепа — миротворець, будівничий церков і ефективний менеджер

Віталій МАМАЛАГА,
старший науковий співробітник Національного історико-культурного заповідника «Гетьманська столиця»

Відзначаючи цього року 350-річчя з часу започаткування гетьманської столиці в Батурині, найпершим нашим обов'язком є віддати шану гетьману Мазепі. До речі, цьогогоріч 20 березня в гетьмана також ювілей — виповнюється 380 років із дня народження. Саме Іван Мазепа, безумовно, є найбільшою постаттю в історії Батурина та саме за його правління місто Батурин пройшло найвизначніші кроки до перетворення на знаковий символ української державності та української історії. За гетьмана Мазепи Батурин по-справжньому розквітнув і став знаним у всеєвропейському масштабі. Нездарма й тепер в Україні серед людей, які дещо чули про Батурин, головною асоціацією є те, що це була столиця Мазепи. Загалом про справи Івана Мазепи й, зокрема, про його діяльність на користь Батурина написані сотні робіт. Але свідомість широких кіл суспільства в значній мірі перебуває у полоні стереотипів (як позитивних, так і негативних) щодо біографії та оцінок постаті Івана Степановича. Тому одним із важливих завдань вважаємо доносити правду про справи Гетьмана.

20-річний період миру

Безумовно, найважливішим з успіхів гетьмана є те, що він дав українській козацькій державі мир. Майже 40 років до правління Мазепи, практично безперервно, в Україні йшла війна. І лише йому вдалося принести на українську землю 20-річний період миру. Повного миру гетьман, звісно, не досягнув. Просто тоді люди значно більше «полюбили» воювати, ніж ми у XXI столітті. Якщо гетьман і вів війну, то на територіях супротивників. Знову ж, специфіка того часу така: якщо хочеш миру в себе — треба йти до сусіда, тому що інакше він прийде до тебе.

Мазепа воює успішно. До речі, його «іпостась» як видатного воєначальника є на тепер незаслужено забутою. Перенісши війну на ворожу територію, гетьман створює передумови для всебічного розвитку українських земель, які перебували під його владою. Масштабне будівництво, років сто небачене в Україні до Мазепи, є доказом успішності його курсу. Яскравою ілюстрацією може бути те, що впродовж правління гетьмана Мазепи, як твердять дослідники, на підконтрольних йому землях було зведено до чотирьох сотень православних церков, причому на власні кошти гетьмана побудовано чи ґрунтовно реставровано як мінімум 43 із них.

Мистецький стиль «українське бароко» отримав своє найповніше оформлення саме в часи Мазепи, і недарма його ще називають «мазепинським бароко», що є, погодьтесь, найвищою оцінкою. Коли ім'я державного діяча стало асоціацією зі стилем у мистецтві — що може бути вагомішим доказом того, що то була його епоха? Тобто «мазепинське бароко» звучить як «наполеонівський ампір» або «вікторіанський стиль».

«Грішно когось віддавати неволею чи дарувати»

Економічні успіхи, крім усього, були ще й результатом особистого управління хисту гетьмана. А про те, що він справді був надзвичайно вмілим «менеджером виробництва», яскраво свідчить, зокрема, історія його діяльності на російських землях. Отримуючи на певному етапі вільні ресурси, гетьман зазвичай не витрачав їх на розкішне життя, як це робила більшість тодішніх можновладців, а вкладав у розвиток господарства. Зокрема, таким чином Мазепою були придбані напівпорожні маєтки російських поміщиків на прилеглих до України землях.

Приносячи з собою українські традиції, в яких не було кріпацтва (особистої залежності селянина

Портрет Івана Мазепи з Літопису Самійла Величка.

родних мас. Сказане вище, окрім усього, ілюструє й світоглядні гуманістичні цінності гетьмана. Його слова: «Грішно когось віддавати неволею чи дарувати».

Утім чи не найбільшим «головним боєм» Івана Мазепи було розділення українських земель. 1704 року, вміло використавши сприятливу зовнішньополітичну ситуацію, гетьман вирішив це питання. Його влада була поширена на більшу частину заселених українцями земель, дійшовши навіть до Галичини: Львів вітав гетьмана. Але на заваді реалізації об'єднавчих прагнень Мазепи стала традиційна схильність московських царів до торгівлі українською землею. Вважаючи поляки більш цінними для себе союзниками, Петро I не дозволив гетьману закріпитися на західноукраїнсь-

носінах з Москвою була його вроджена харизма та вміння подобатись людям — риси, які за численними свідченнями були так притаманні гетьману. Доповнені високою освіченістю, вони ставали незалежною зброєю. Стаючи на гетьманський уряд у 1687 році, Мазепа був змушений підписати договір з царем, так звані «Коломацькі статті». За цим договором умови залежності від царської влади для України традиційно погіршилися. Але в наступні роки своїми політико-дипломатичними талантами та знаннями Мазепа зміг стати настільки корисним для московського уряду, що у Москві на порушення українським гетьманом значної кількості обмежень просто закривали очі. Так, наприклад, договір зaborоняв Україні самостійні міжнародні контакти. Та не маючи власної альтернати-

Гравюра «Мазепа серед своїх добрих справ» (І. Мигура, 1706 р.).

Ілюстрації надані НІКЗ «Гетьманська столиця».

ром І з метою відсторонення від влади своєї сестри Софії, тодішньої правительки Московії. А чаша терезів остаточно схилилась на бік молодого царя якраз після того, коли гетьман прибув до Троїце-Сергієва монастиря — тимчасової резиденції Петра. В умовах хоч і короткочасної, але все ж дезінтеграції владних та силових структур Московського царства, мабуть, саме позиція гетьмана (військової та адміністративної можливості якого були стабільні і міцні) стала вирішальною у приведенні до влади Петра I. Тобто не тільки розумом та харизмою гетьман «причарував» царя, а й конкретними особистими послугами. Після цих подій гетьман Мазепа перетворився на фактично незалежного правителя і зміг зосередити свої зусилля на розвитку України.

Важко оцінювати, чи помилювся гетьман у далекій перспективі щодо свого рішення зробити ставку на Петра. Як відомо, з часом цей цар перейшов до брутального, ще більш активного, ніж його попередники, наступу на права і свободи української держави. Чи навпаки — Мазепа із тих надзвичайно важких умов у протистоянні зі зростаючою хижкою імперією «витиснув» максимум можливого.

Недооціненим, на нашу думку, є і вплив гетьмана на особистість та формування кола інтересів молодого царя. Для формування просвітолюбивих орієнтованих поглядів Петра I Мазепа зробив, мабуть, не менше, ніж відомі європейські генерали на московській службі Лефорст та Гордон. Під їхнім впливом цар справді дещо відійшов від практики своїх предків, які відверто демонстрували свій «первісний дикий нацизм». Уявіть собі, яке враження справляв у Європі один тільки допуск

іноземних послів до цілування царської руки, коли одразу після цілування цар омивав руку святою водою й приймав Святе Причасття. І все це безпосередньо на очах послів! Можливо, розраховував гетьман був наступним: виховати царя, який би сповідував близькі самому Мазепі європейські гуманістичні цінності. Але в цьому гетьман точно прорахувався — модернізаційних прагнень московських можновладців завжди вистачало тільки на переймання візуальних проявів культури та оволодіння передовими технічними засобами задля створення більш ефективних систем державного примусу. Як не вчився Петро I в Європі — все одно залишився азійським деспотом.

Коли співіснування з Москвою стало абсолютним нестерпним, гетьман Мазепа підняв повстання проти царя. І підняв це повстання, виходячи суто з інтересів українського народу. Втім, це тема окремого детального розгляду.

Загалом, лише сухий перелік усіх досягнень Івана Мазепи за 22 роки гетьманування зайняв би не один десяток газетних сторінок — успіхів справді було не мало. Безумовно, духовний і матеріальний спадок гетьмана Мазепи є для нас безцінним даром, який залишився ним, поки живе українська нація.

На завершення треба підкреслити, що центром славних мазепинських днів на добро України був саме Батурин. Не буде перебільшенням сказати, що на сьогодні Батурин є найважливішим «мазепинським місцем» у світі. Тут зберігається та оживає пам'ять про нього, тут «закопаній» його «духовний скарб». ■

(Продовження теми у наступному номері).

Відомі численні документи, видані гетьманом, які спрямовані проти свавілля правителів по відношенню до широких народних мас.

від власника землі), Мазепа як «роботодавець» дуже вигравав на фоні російських порядків, де на той час уже існувало повноцінне кріпацтво, по суті — рабство. Неважко уявити, з якою заздрістю дивились на міграцію робочої сили до маєтків гетьмана його сусіди. Подібний стиль керівництва гетьман сповідував і у своїх українських маєтностях, віддаючи перевагу отриманню більшого доходу завтра перед «вичавлюванням» останньої копійки з робітника сьогодні. Всупереч твердженням радянських істориків у порівнянні з абсолютною більшістю тогочасних «власників засобів виробництва» Мазепа точно не виглядає як «гнобителю трудового народу». Відомі численні документи, видані гетьманом, які спрямовані проти свавілля правителів по відношенню до широких на-

ких землях. Це, до речі, пізніше стало однією з причин виступу Мазепи проти Москви.

Стараннями гетьмана великий імпульс отримала й базова галузь розвитку суспільства — освіта. Зокрема, це добре видно на прикладі Києво-Могилянської академії, недарма в ті часи вона отримала назву Могилянсько-Мазепинської. Саме за сприяння Мазепи Академія стала найпотужнішим навчальним закладом не лише для України, а й для Російської імперії. Саме її випускники розносили паростки освіченості просторами імперії, а імперські структури, що займалися ідеологічним і релігійним напрямками, на 90 % комплєтувались із них. Та вплив гетьмана на долю Російської імперії не обмежувався цим.

Головним інструментом впливу Мазепи у від-

ви мазепинським зв'язкам з іноземними країнами й побудованій ним системі видобування розвідувальних даних, московські можновладці вимушені були не просто не помічати порушень гетьманом договору, а й навіть заохочували його до цього. Кажуть, політика — це мистецтво можливого, а гетьман, як бачимо, умів вдало використовувати свої можливості навіть у найскрутніших умовах.

Формування Мазепою просвітолюбивих орієнтованих поглядів... Петра I

Особливо великих успіхів за допомогою подібної «м'якої сили» гетьман досягнув після фактичного приходу до влади молодого царя Петра I. Чомусь не дуже відомим є той факт, що Мазепа перебував у Москві під час за-лоту, організованого Пет-

■ ВІДДІЛ КАДРІВ

Ближче до грошей

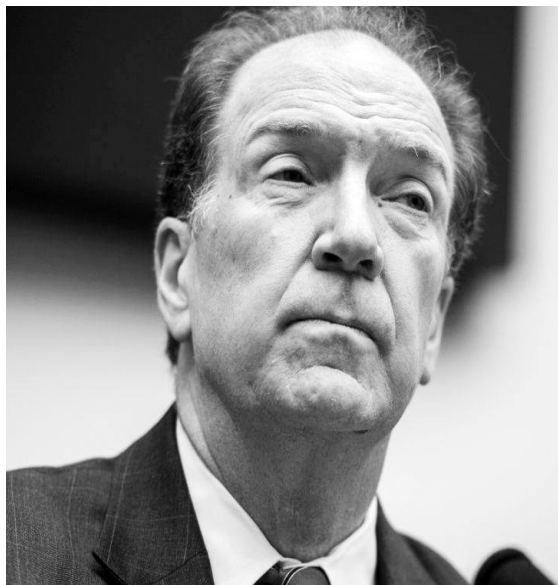
Трампа висунув свого кандидата на посаду голови Світового банку

Олег БОРОВСЬКИЙ

Президент США Дональд Трамп висунув кандидатуру заступника міністра фінансів Девіда Малпаса на посаду нового глави Світового банку. Сам Малпасс наголосив, що хоче працювати задля «конструктивних реформ» в банку, цитує його слова агенція «Франс Пресс».

Кандидатуру президента Світового банку має схвалити виконавча рада, яка обирає очільника серед претендентів на цю посаду зі 189 країн-акціонерів банку. Традиційно президентом банку стає кандидат зі Сполучених Штатів, який є найбільшим акціонером банку з часткою в 16 відсотків. Останні 6,5 року Світовий банк очолював Джим Йонг Кім, який 1 лютого несподівано оголосив про свою відставку.

Девід Малпасс неодноразово виступав з гострою критикою на адресу Світового бан-

Девід Малпасс.

ку. У 2017 році під час виступу в Конгресі США він зазначив, що такі міжнародні інституції, як Світовий банк і Міжнародний валютний фонд, «витрачають багато грошей» та «не дуже ефективні». За його словами, їхня практика кредитування «часто корумпована».

62-річний республіканець Девід Мал-

пасс під час передвиборчої кампанії Дональда Трампа в 2016 році був його старшим економічним радником. З вересня 2017 року він обіймає посаду заступника міністра фінансів США з закордонних справ. Офіційний процес подання заявки на посаду голови Світового банку розпочався 7 лютого і триватиме до 14 березня. ■

■ А ТИМ ЧАСОМ...

У Світовому банку повідомили, що без проведення реформ та, маючи поточні темпи росту ВВП, Україні знадобиться 50 років, щоб досягти такого рівня економічного розвитку, який має Польща. Про це повідомив віце-президент Світового банку з питань Європи та Центральної Азії Сіріль Мюллер під час презентації дослідження Світового банку про економічний розвиток України, передає «Громадське радіо». Водночас для досягнення поточного рівня економічного розвитку країн Західної Європи, таких, як Німеччина, знадобиться вдвічі більше часу — 100 років. За словами Мюллера, в Україні спостерігається значна концентрація капіталу в руках нечисельної групи населення. Зокрема, троє найбагатших українців володіють 6% ВВП країни. «Це майже вдвічі більше, ніж у Росії, та втричі більше, ніж у Польщі. Співвідношення доходів найбагатших людей до ВВП майже не змінювалось із 2007 року. Це обмежило доступ до економічних можливостей, здатних повністю розкрити потенціал людського капіталу», — йдеться у дослідженні Світового банку. Там зазначають, що найбільші фактори, які стримують економічний розвиток України, — завелика за кредитованість, сильна залежність від світових ринків збуту сировини, занадто пізній початок реформ. Пріоритетними реформами в Україні, на думку представників Світового банку, мають стати податкова реформа, покращення логістики, а також скасування мору на продаж землі. Крім цього, важливо провести судову реформу та реформу Антимонопольного комітету.

■ ПЛАНІВ ГРОМАДДЯ

Куди завезе нас «блакитно-зоряний вагон»

Єврокомісія хоче приєднати Україну до транспортної мережі ЄС

Ігор ВІТОВИЧ

У Європейському Союзі вирішили вдихнути нове життя в ініціативу «Східне партнерство» і розробили для цього два десятки різних проектів. Серед них є дрібніші на кшталт відкриття вищої Європейської школи у Тбілісі, а є й масштабні, до яких належить, наприклад, інвестиційний план дій для розвитку транспортної інфраструктури в країнах «Східного партнерства», повідомляє «Німецька хвиля». Програму «Східне партнерство» Європейський Союз ініціював ще 2009 року. Вона охоплює шість пострадянських країн, а саме — Азербайджан, Білорусь, Вірменію, Грузію, Молдову та Україну. Програма спрямована передусім на підтримку реформ у цих країнах. Пріоритетом цього плану є дороги. Зокрема, передбачається приєднати шість східних сусідів до Трансевропейської транспортної мережі (TEN-T) Європейського Союзу. Спочатку ця система транспортних коридорів створювалася для того, аби покращити сполучення країн всередині Євросоюзу. Тепер її хочуть розширити й на країни «Східного партнерства».

За оцінками Єврокомісії та Світового банку, для реалізації цього проекту знадобиться 12,8 мільярда євро. З них 9,5 мільярда євро передбачається витратити на спорудження майже п'яти тисяч кілометрів автомобільних доріг і залізничних колій. Решта має піти на морські та річкові порти, летовища, логістичні центри. Близько половини проектів розрахована до 2020 року, інші — до 2030 року. Найбільша сума припадає на проекти в Україні — майже 4,5 мільярда євро.

У плані є проекти, розраховані як на розвиток та модернізацію внутрішньої транспортної інфраструктури, так і на покращення міжнародного транспортного сполучення. В Україні, наприклад, це і реконструкція траси Київ—Одеса, і ремонт другої злітно-посадкової смуги та спорудження нового вантажного терміналу в аеропорту «Бориспіль», а також розвиток порту «Південний», електрифікація окремих ділянок залізничної гілки, яка поєднує Україну та Білорусь.

Директор українського Центру транспортних стратегій Сергій Вовк найважливішими проектами вважає будівництво транскордонних перевантажувальних комплексів у Західній Україні. Адже через логістичні проблеми, такі як різні розміри колій або різні стандарти роботи з логістичними документами, є «великий дефіцит» потужностей для перевантажування. Для цього в плані передбачено два проекти з модернізації залізничної Ковель—Ягодин у Польщу, та Мукачево—Чоп, яка веде і в Угорщину, і в Словаччину.

Те, що перелік проектів склали Єврокомісія та Світовий банк, ще не означає, що вони їх профінансують. Спільно з країнами «Східного партнерства» визначено лише пріоритети. Згідно з планом, понад дев'ять мільярдів євро могли би надати міжнародні фінансові інститути, переважно Європейський інвестиційний банк і Європейський банк реконструкції та розвитку. Шести державам доведеться вкласти близько 700 мільйонів євро з власної кишені, а ще три мільярди євро треба буде залучити за допомогою партнерства держави та бізнесу.

Тому Сергій Вовк називає наведені в плані суми «віртуальними коштами». Залучити їх — виклик для України, каже експерт і пояснює, що уряду треба буде в першу чергу забезпечити прозорість державних закупівель і фінансових потоків. «Це виклик, але, враховуючи істотну активізацію співпраці з ЄС останнім часом, ми маємо всі можливості довести ці проекти до реалізації», — переконаний пан Вовк, якого цитує «Німецька хвиля».

Брюссель осторонь також не стоятиме. Уже після публікації плану він затвердив понад 25 мільйонів євро грантів на побудову об'їзної дороги в Тернополі та зведення пункту перетину кордону у Вірменії. Інші проекти з плану також можуть здобути грантову підтримку від ЄС. Це полегшить залучення інших інвестицій. Також можна звертатися до ЄС по технічну допомогу. На думку Сергія Вовка, ця допомога «буде надзвичайно корисною», бо Українці бракує досвіду в таких питаннях, як концесія портів і залучення приватних інвестицій у публічну інфраструктуру. А от у ЄС досвід у цьому великий. ■

■ ПРЕМІАЛЬНІ

«Це — Америка», і це найкраща пісня

У Лос-Анджелесі вручено музичні нагороди «Греммі»

Олег БОРОВСЬКИЙ

В американському Лос-Анджелесі в ніч із 10 на 11 лютого відбулася 61-ша церемонія нагородження музичною премією «Греммі». На статуетку у вигляді золотого грамофона претендували композиції, які прозвучали в ефірах з 1 жовтня 2017 року до 30 вересня 2018-го.

Пісня This Is America («Це — Америка») у виконанні репера Дональда Гловера, більш відомого під сценічним псевдонімом Childish Gambino, отримала премію «Греммі» в одній із двох головних номінацій — «Найкраща пісня року». Сам Дональд Гловер відмовився від пропозиції виступити на церемонії і на вручення нагороди не прийшов. Зрештою статуетку вручили авторам пісні — шведському композитору Людвігу Геренсену і хіп-хоп-виконавцю Джеффри Ламару Вільямсу (сценічний псевдонім Young Thug). This is America також завоювала «Греммі» в номінаціях «Найкращий запис року», «Найкраще музичне відео» і «Найкраще реп-виконання».

Популярна молода американська кантрі-співачка Кейсі Масгрейвс стала лауреаткою музичної пре-

мії «Греммі» в іншій головній номінації — її альбом Golden Hour «Золота година» став «Альбомом року». Крім того, Масгрейвс отримала ще кілька нагород «Греммі» в стилі кантрі — визнано найкращим її соло-виконанням в цьому стилі та одну з пісень, передає інформагенція «Франс Пресс».

У категорії «Найкращий новий виконавець» перемогу святкувала британська співачка Дуа Ліпа. Американська виконавиця Аріана Гранде з платівкою Sweetener виборола «Золотий грамофон» в категорії — «Найкращий поп-альбом». У світі рок-музики найбільшим і безумовним відкриттям 2018 року стала молода американська група Greta Van Fleet. Вона шокувала і вразила шанувальників рок-музики тим, як вдало підхопила та розвинула стиль легендарної британської групи Led Zeppelin. Молодий квінтет тепер жартома називають Led Zeppelin-молодший. Гурт був створений у провінційному містечку Франкенмут у штаті Мічиган трьома братами польського походження на прізвище Кішка. Їхній дебютний альбом From The Fires («З вогню») на церемонії визнано кращим рок-

Кантрі-співачка Кейсі Масгрейвс збрала «врожай» золотих грамофонів.

альбомом.

Стосовно інших ключових категорій, то не залишилася непоміченою епатажна співачка Леді Гага, яка минулого року вдало дебютувала на великому екрані в музичній драмі «Зірка народилася» (рімейк старого фільму з Барбарою Стрейзанд у головній ролі). Вона перемогла в категорії «Найкращий дует» за виконання спільно з Бредлі Купером пісні Shallow зі згаданого фільму. Не залишилась без на-

городи ще одна епатажна зірка американської поп-сцени Карді В (Карді Бі), яку відзначили статуеткою грамофона в категорії «Найкращий реп-альбом» (Invasion Of Privacy).

Загалом відзнаки у світі музики вручили у понад 80 категоріях. «Греммі» — музична премія Американської академії звукозапису, що існує з 1958 року і є однією з найпрестижніших нагород у сучасній музичній індустрії. ■

■ ДО ДАТИ

«Зродились ми великої години»

Про ОУН, титул «єдиний вождь української нації» Євгена Коновальця і славень, який став маршем сучасного війська, розповідає виставка в Історичному музеї

Олена ГОРІШНЯНЬСКА

Особистий блокнот і вінчальне свідоцтво Євгена Коновальця, а ще чернетковий запис гімну українських націоналістів нарешті можна побачити у столиці на власні очі. У Києві в Національному музеї історії України урочисто відкрили виставку з нагоди 90-річчя створення Організації українських націоналістів «Зродились ми великої години». Від моменту заснування ОУН у лютому 1929-го на першому з'їзді у Відні її головною метою було відновлення української державності. Цю організацію називають найуспішнішим українським політичним проектом першої половини ХХ століття.

Свічка боротьби, яку запалили 90 років тому, досі є орієнтиром для нації

У семи вітринах згруповані унікальні експонати. Це оригінали документів, особисті речі видатних діячів ОУН 1920–1940-х років. Зокрема, відвідувачі мають нагоду побачити вінчальне свідоцтво, рукописи та особистий блокнот голови проводу ОУН Євгена Коновальця. Крім того, тут уперше представлено особисті речі видатних учасників українського національно-визвольного руху, а також речі й документи осіб, які створили організацію.

Експонується багато фотографій і періодичних видань. Вони ілюструють початковий період діяльності ОУН, про який не тільки широкому загалу, а й історикам відомо найменше. Увагу привертають ескізи відзнак та емблем ОУН, схема організації авторства Миколи Сціборського, особисті речі засновників, які були свідками створення ОУН. З наповнення вітрин довідуємося про персональні історії творців ОУН: Євгена Коновальця, Володимира Мартинця, Юліана Головінського, уславених у народі трускавчан Біласа та Данилишина.

Унікальні експонати для виставки надала Фондація імені Олега Ольжича. Її голова, відомий історик Сергій Кот каже: «Разом із Національним музеєм історії України наша Фондація зробила багато цікавих проектів. На мою думку, сьогоднішній є наймастабнішим і найпотрібнішим із них. Свічка боротьби, яку запалили 90 років тому, прапор, який тоді підняли, досі є орієнтиром для всієї української нації».

На жаль, зауважив голова Фондації імені Олега Ольжича, значна частина архіву Організації українських націоналістів довоєнної доби залита бетоном і смолою у Празі. Попри це, історики не полишають надії, що окремі раритети можуть бути збережені, а отже, є шанс на знахідки. Фондація імені Олега Ольжича вдалося зберегти частину архіву в діаспорі, а зі здобуттям Україною незалежності ці документи поповнили фонди бібліотеки імені Олега Ольжича.

«Кілька поколінь берегли і передавали ці унікальні речі. На початку 90-х років останній президент УНР в екзилі Микола Плав'юк, він же голова проводу ОУН, зумів усе це акумулювати, а потім передав нам на зберігання», — розповів куратор виставки, завідувач відділу Національного музею історії України «Музей Української революції» Олександр Кучерук.

Ніхто не має права зневажати борців за незалежність України

Відкриваючи виставку, віцепрем'єр-міністр України В'ячеслав Кириленко підкреслив, що завданням уряду України є відновлення і реалізація політики національної пам'яті, яка не може лишати і шпарини ворожій пропаганді. За словами високопосадовця,

десятиліття спотворення правди про борців за українську державність призвело до того, що навіть зараз деякі українці сумніваються, чи варто згадувати цих героїв і брати з них приклад.

«Відновлення поваги до Організації українських націоналістів — пряме завдання українського уряду. Це те, до чого ми довго йшли, бо тема ОУН довгий час потерпала від перекручувань російської пропаганди. Усе, що стосується українського національного збройного підпілля, намагалися знищити. Зараз чесне ім'я ОУН, Євгена Коновальця, Степана Бандери, Андрія Мельника відновлено законом, і тепер ніхто не має права зневажати борців за незалежність України. Бо завдання ОУН — захист своєї держави і боротьба за сильну і потужну Україну — з порядку денного не знімається і тепер. А це і було головним у порядку денному таких організацій, як ОУН, УПА і сенсом всієї їхньої боротьби», — наголосив віцепрем'єр-міністр.

«Ця виставка — це данина пам'яті тим націоналістам, які пробуджували свідомість усіх, хто мав гуртуватися навколо великої української ідеї», — зазначила директор Національного музею історії України Тетяна Сосновська.

Пані Тетяна акцентує увагу на вітрині з поживклим від часу нотатником із чернетковим записом: «У цьому зо-

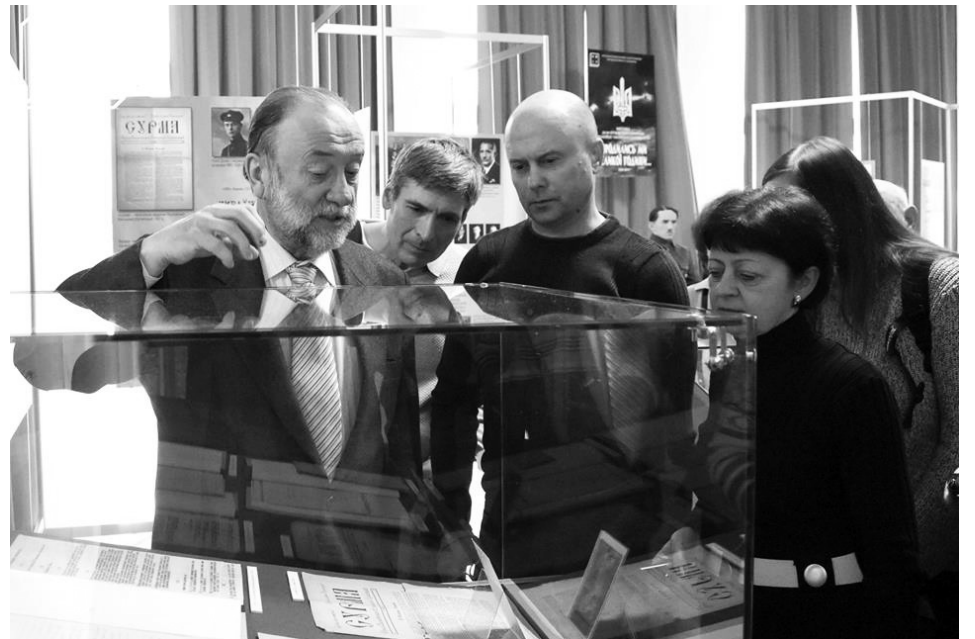
Завдання ОУН — захист своєї держави і боротьба за сильну і потужну Україну — з порядку денного не знімається і тепер.

шиті зібрані всі тексти гімнів ОУН, які надійшли на оголошений конкурс. І там є олівцем написаний гімн «Зродились ми великої години». Так відвідувачі НМІУ торкаються до історії — бачать власноручний авторський текст гімну, виконаний його автором Олесем Бабієм. Варто пам'ятати, що славень ОУН «Зродились ми великої години» став маршем українського війська на параді до Дня Незалежності України 2018 року, тому його часто називають гімном нових Збройних сил України.

І сьогодні, через 90 років після створення ОУН, українці зі зброєю в руках відстоюють свою незалежність. Приклад українських патріотів, які після поразки Української революції згуртувалися і далі безкомпромісно боролися за Українську державу, надихає молодих українців. За словами куратора виставки, оунівська сторінка нашої історії енергетично підживлює українське національне ество і робить сильнішими.

Учень Михайла Грушевського

Найпопулярніше місце фотографування відвідувачів виставки — поруч із постаттю голови ОУН. Фігуру Євгена Коновальця у повний зріст розташу-

На виставці до 90-річчя ОУН у НМІУ експонується багато фотографій і періодичних видань.

Найпопулярніше місце фотографування відвідувачів виставки — поруч із постаттю голови ОУН Євгена Коновальця. Фото Національного музею історії України.

вали в центрі експозиції, композиційно довершуючи виставковий проект.

Дев'яносто річниця створення ОУН є нагодою для музейників привернути увагу до життєвого шляху Євгена Коновальця, одного з найвизначніших політичних і військових діячів історії України ХХ століття. Він очолював організацію упродовж десяти років.

Євген Коновалець народився 1891 року в учительській українсько-польській родині в селі Зашкові поблизу Львова. Після навчання у народній школі та в гімназії, яку закінчив 1909-го, студював на правничому факультеті Львівського університету. Вивчаючи юридичні дисципліни, пройшов ще й повний курс історії України під керівництвом професора Михайла Грушевського.

Громадську діяльність розпочав із боротьби за український університет у Львові. Був активістом «Просвіти» та Українського студентського союзу, Українського національно-демократичної партії. Воював на фронтах I Світової, був у російському полоні. Повернувшись в Україну, взяв участь у створенні однієї з найбоєздатніших формацій Армії УНР. Січові стрільці під проводом полковника Коновальця відзначились у антигетьманському повстанні, протидії більшовикам та денікінцям.

Після поразки Української революції не впав у відчай і не піддався загальній апатії, а разом із бойовими побратимами й активною українською молоддю продовжив боротьбу за ук-

раїну. Із грудня 1922-го був змушений мешкати в еміграції в Чехо-Словаччині, Німеччині, Швейцарії та Італії. У пошуках нових методів діяльності створив і очолював Українську військову організацію (УВО). У листопаді 1927-го за його ініціативи на одній із нарад УВО було вирішено створити єдину революційно-політичну організацію, діяльність якої ґрунтувалася б на націоналістичній ідеології та поширювалася на всі українські землі. І 3 лютого 1929 р. на конгресі у Відні було створено Організацію українських націоналістів (ОУН), головою проводу якої обрали Євгена Коновальця. Він ефективно налагоджував міжнародні зв'язки, формував військовий штаб та школи з підготовки старшин. Під його проводом проводилися постійні заходи з налагодження підпілля на території України.

За вмиле керівництво організацією Євгена Коновальця називали «єдиним вождем української нації». Активність ОУН та популярність її лідера непокоїла сталінський режим. У травні 1939 року агент радянських спецслужб передав Євгену Коновальцю вибуховий пристрій, замаскований під коробку цукерок. Смерть провідника стала причиною розколу ОУН і вплинула на подальшу історію українського національного руху. Та не варто забувати, що саме Євген Коновалець підготував до боротьби багатьох відомих діячів ОУН — Степана Бандеру, Романа Шухевича, Ярослава Стецька та інших.

Побачити унікальні артефакти борців ОУН у Національному музеї історії України можна буде впродовж лютого. А вже наступного місяця оригінальні документи — свідки героїчних змагань за державність — будуть передані на подальше зберігання, щоб їх могли бачити і вивчати наступні покоління українців. ■

Сергій ТРИМБАЧ,
спеціально для «України молоді»
Берлін

У великій конкурсній програмі Берлінського кінофестивалю 10 лютого відбулася світова прем'єра фільму «Містер Джонс / Mr. Jones» Агнешки Голанд, спільного виробництва Польщі, України та Великої Британії. Кінострічка про британського журналіста, який заплатив життям за правду про український Голодомор. При цьому не зумівши звернути увагу західних держав на те, що відбувається за завісою з тріскух слів більшовицької пропаганди про перемогу лівих ідей та близьке настання «комуністичного раю». Тоді він, усього лишень журналіст, програв. Однак це той випадок, коли програш обертається перемогою через десятиліття.

Розмова про кінотеатри

Для участі у прем'єрному показі «Містера Джонса» до Берліна прибули віце-прем'єр України Павло Розенко і міністр культури Євген Нищук. Недільної пори вони з'явилися на стенді, що презентував вітчизняну кіноіндустрію на міжнародному кіноринку. (Скажу, що стенд справді дуже вдало оформлений із використанням пластичних образів Марії Приймаченко).

Рік тому Розенко так само був у Берліні, на прем'єрі фільму «Коли падають дерева» Марісі Нікітук (картина брала участь у престижній фестивалній секції «Форум»). Я підійшов тоді до віце-прем'єра із запитанням, чи він справді спеціально приїхав на показ кінострічки. «Звичайно, — трохи здивовано відповів він, — для мене прем'єра українського фільму це велика подія». І от Розенко знову тут. Тепер уже в компанії з профільним міністром. Ясна річ, українці, представники національної кіноіндустрії, не могли не скористатися можливістю розпитати про те, що болить.

Розпочав я. Питання було простим: фільмів продукується все більше, чимала їх кількість не відповідає параметрам комерційності, однак замість заохочувати діяльність кінотеатрів (яких небагато), котрі демонструють власне містецькі фільми, їх закривають. І де — в самісінькому центрі Києва. «Україна» і «Кінопанорама» вже не діють, власники їх прикрили, виставлено умови суто комерційного штибу — а не хочете пристати на них, то йдіть геть... Чи не варто вітчизняні кінотеатри, навпаки,

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

У Коледжі мистецтв та дизайну Київського національного університету технологій та дизайну відбувся прем'єрний показ вистави «Червона книга кольору». Це 30-хвилинний музично-пластичний етюд з елементами відеоанімації, присвячений 130-річчю з дня народження видатного вчителя, теоретика кольору, засновника світової системи дизайнерської освіти Йоханеса Іттена. Написала сценарій і поставила виставу молода і креативна викладачка живопису й низки дизайн-дисциплін Ірина Блінова.

— Цей задум прийшов сам собою, — розповідає Ірина Блінова. — власне, як і з'явився наш «Гурток короля Ліра». — Нам потрібно було якось називатися серед своїх. А хто найвідоміший театральний персонаж? Звісно, король Лір.

■ ФЕСТИВАЛЬНИЙ СИНДРОМ

Україна мінус і понад усе

Гострі питання вітчизняним посадовцям на міжнародному форумі про кінотеатр «Київ» та розвиток галузі, фільм про Голодомор і флешмоб на підтримку Олега Сенцова

Українським посадовцям у Берліні довелося відповідати на питання про проблеми вітчизняного кіно.

Фото Мінкульту України.

заохочувати, в тому числі через надання спеціальних грантів, із бюджету Українського культурного фонду чи Держкіно? І взагалі почати процес внесення змін до законів, щоб заклади культури не оцінювались на одному рівні з ресторанами та іншими «звелесяючими» генделіками?

Павло Розенко відповідав серйозно. «Ми з вами тут одностайні», — сказав він. І пояснив: на жаль, ще в 1990-ті, кінотеатри було передано у муніципальну власність, а потім значною мірою розпродано. Причому, часто на маловідомих умовах. Боротися із цим важко, але треба. Треба, і уряд прагне цього. В тому числі, так, необхідні законодавчі зміни. І додав: у регіонах ситуація краща. У тому сенсі, що там зрозуміли давно: кінотеатри, хай і невеликі, разом із певною інфраструктурою (йдеться про невеликі кафе і ресторани), не прогорають, тримаються.

До розмови підключився Євген Нищук, тому і голова Держкіно Пилип Ілленко. Справді, розуміння є. Міністр культури, зокрема, наголосив: треба, аби громада тиснула. От він хоче зустрітися з власником «Кінопанорами», скажімо, а той все уникає. Тому без тиску людей бізнесмени робитимуть, що хотіти-муть.

■ ПРЕМ'ЄРА

Червона книга кольору

Студенти представили виставу про засновника світової системи дизайнерської освіти Йоханеса Іттена

Гурток виник із класичного адміністративного завдання: керівництво доручило підготувати нашому факультету художній виступ на ювілей коледжу. Після того, як виконали завдання, з'ясувалося, що все настільки успішно, що студенти-учасники, яких перед тим мало не силоміць просили до участі, після заходу вибухали від захоплення, відчували неймовірно творче піднесення з креативними пропозиціями щось творити далі.

Ну і, звісно, говорили про особливості копродукції в наших умовах. Про повільні темпи реформування системи конкурсу фільмових проєктів. Про важливість, зрештою, появи такого проєкту, як фільм Агнешки Голанд. І як би добре було, аби вона виграла у Берліні «Золотого ведмедя». Польський режисер із фільмом про валлійського праведника, який намагався розкрити світу правду про трагедію українців...

Гарет плаче, дізнавшись про рішення США встановити з СРСР дипломатичні стосунки

Потому був прем'єрний показ у Berlinale Palast, із флешмобом під знаменитим гаслом «Свободу Олегу Сенцову / Free Senzov». Кажуть, його ініціювала сама Агнешка.

Фільм напрочуд потужний. Він ширше, аніж про трагедію Голодомору і висвітлення його валлійським журналістом. Відтворено складні політичні розклади того часу, які, до речі, живі й дотепер: як би ублажити диктатора, бо ж із ним так вигідно «дружити». Навіть уряд Беніто Муссоліні, який, здавалось би, мусив «відгребти» для себе якісь дивіденди (посольство Італії про все йому доповідало) цим не скористався.

Один із фінальних епізодів, надтрагічний: Гарет уже в себе, в Уельсі, йде понад морем і просто плаче: щойно дізнався про рішення США встановити з СРСР дипломатичні стосунки. Це у 1933-му році Гамерика, яка так любить поставати в ролі морального авторитета! І яка вибрала тоді аргументи антагоніста Гаретового, продажного журналюги Дюранті. Ось хто виграв тоді, ось яку мораль вибрала тодішня американська влада. Може, у поведінці влади теперішньої і прозирає той сором 1933-го — ну хоч через вісім десятиріч мусить же щось дійти?

Він плаче, от сей дорослий дядько, і це смішно дітям, які удавано плачуть слідом. А в Джонса у пам'яті звук інших дитячих голосів — українських, які співають про Сталіна, який грав собі, а «на Україні люди мерли, деякі остались».

Стилістично картина поділяється на дві частини. У першій домінує гротеск, бо ж показується верхівка есесерівська, звиродніла вже тоді. І в якій так добре почувується той самий Дюранті, винагороджений, до речі, найпрестижніше в Америці премією для публіциста — Пулітцерівською.

Друга частина — найбільш вражаюча: про те, як Гарету Джонсу вдалося вислизнути з-під нагляду і попроскувати пішки українськими селами, що погибали від голоду й холоду. Діти, діти — ось що витинає з очей найбільші сльози. Ось вони пригощають Гарета свіжозвареним м'ясцем. Звідки? А це Микольця, братик старший. Що, переписує журналіст, він у вас мисливець? А де він? Та от же він, Коля, лежить у снігу його труп, з якого й пожива на обід...

А ось, бачить Джон, як селом підвода-труповозка везе тих, кому вже нічого не треба. Мертву молоду жінку кидають на того воза, а дитя її заходиться від плачу. І тоді виник кладе те дитя зверху на матір... Жак у тому, що так виглядало тоді милосердя: все одно малюкові не жити, то хай хоч поруч матінки захлиється останніми сльозами...

проєкт умовно театральний, первинна мета була не зовсім театральною. По-перше, дійсно хотіли відзначити ювілей визначної людини. По-друге, хотіли розвинути ентузіазм студентів, що так зненацька виник. По-третє, робота над проєктом дала можливість розповісти самим студентам про різні аспекти кольорознавства, яке викладають на звичайних парах, але не завжди з такою цікавістю, яка з'явилася в процесі підготовки вистави.

«Тому ми вважаємо виставу тільки в другу чергу театральним проєктом, а в першу чергу — це просвітницький та навчально-виховний проєкт. Та й під час репетицій студенти не тільки пізнали багато нового й цікавого, а й здружилися одне з одним, що не завжди буває навіть після чотирьох років спільного навчання у звичай-

Усі ці епізоди зняті так, як могло бути знято пекло (оператор Томаш Наумюк). Кольори випалено, коли й були які — обернулись на біль, що пропікає душу. Хай подивиться Україна (у Росії не покажуть, це напевно), у тому числі наші радетелі на замирення з диктатором нового покоління. Хай подивиться Європа і світ... Ну хоч інколи історія повинна нагадувати те, що чомусь таки учить!

А самого Гарета Джонса, 30-літнього, вбили у монгольських степах у 1935-му — напевно, радянські агенти. Дюранті ж отримав свої срібняки, проте так і не отримав належного, померши у своїй постелі у 73 роки. Тільки тепер, тільки тепер приходить час, коли доля хоча би децимо віддає і Гарету, якого зіграв британський актор Джеймс Нортон.

Сталін — убивця мільйонів людей

На прес-конференції після показу стрічки було запитання української журналістки щодо знімання українських епізодів. Вони відбувались за участі вітчизняної кінокомпанії «Кінороб». Це східні землі, Харківщина і Донеччина. Режисер наголосила: йдеться про страшні злочини Сталінщини, злочини, які важко з чимось порівняти. Потому піднявся російський журналіст і, зокрема, запитав: «Сталін, по-вашому, злочинець. Але чому більшість росіян вважають його одним з найвизначніших історичних діячів в історії?»

Агнешка Голанд відповіла твердо: «Це питання не до мене, а до самих росіян». І повторила: Сталін — фактичний убивця мільйонів людей. Коли такі історичні персонажі досі кимось вважаються героями — це біда...

Було й інше питання: а в чому власне польська опінія, мовляв, що польській Гекубі до давніх українських трагедій? Роз'яснення режисера зводилось до простої, але стовідсоткової істинної думки: тільки правда про минуле може щось виправити у теперішньому і майбутньому.

Україну тоді, у 1930-ті, відминували й помножили на нуль. Передусім, життя українців. Вони проклянуть нас, коли ми не будемо пам'ятати їх. Їх і таких як герой фільму Агнешки Голанд. Такі люди, як Гарет Джонс, і не дозволяють перетворити людину в нульову круглячку. Стоять за себе і за весь світ. Уклін йому і пам'ять вічна! ■

ному режимі, — говорить Ірина Блінова.

Натхненні й одухотворені студенти-актори розчинилися у своїх ролях-кольорах. Вони постали перед своїми ровесниками й викладачами талановитими і неповторними. Особливо майстерно вдалося перевтілитися дружокурснику Максиму Єременку (Ньютон/Іттен) та першокурснику Вадиму Завгородньому (Кандінський). Обидва дуже активні, креативні, члени студентської ради коледжу. Талановито зіграла роль Синього кольору третьокурсниця Катерина Беляєва. Вона надзвичайно артистична й серйозно займається хореографією.

«Мені особливо приємно спостерігати, яка талановита у нас молодь, — наголосила Любова Хмельєвська, директорка коледжу. — Тільки в розвитку, у творчості ми досягнемо успіху». ■

«БІЛІ» ПЛЯМИ ІСТОРІЇ

Тарас ЗДОРОВИЛО

У Музеї шістдесятництва завершилася виставка з промовистою назвою «Каральна психіатрія. Погляд з України», яка розповідає про частину українських політв'язнів (а їх в УРСР налічувалося 3-4 тисячі) — психічно здорових людей, котрих за радянських часів намагалися «вилікувати» від «загостреного почуття справедливості» та любові до свого народу, запроторюючи в тюрми та «психушки» по всьому Союзу. Методи «лікування» насправді були методами калічення і знущання над здоровими інакомислячими людьми. У результаті — десятки зламаних доль та скалічених життів. У представленому в музеї списку таких людей 119, але він далеко не повний. Адже багато в'язнів сумління, запроторених на примусове лікування, так і залишаються безіменними...

«Лікували» активних політичних опонентів

Термін «каральна психіатрія» і його визначення належить москвичу Олександрову Подрабінеку, відомому радянському дисиденту та правозахиснику. «Каральна медицина — знаряддя боротьби з інакодумцями, яких неможливо репресувати в законний спосіб за те, що вони думають по-іншому, не так, як визначено», — писав Подрабінек у своїй книзі «Каральна медицина».

У СРСР «лікували» передусім активних політичних опонентів. Працювала система так: негодному ставили «помилковий» діагноз, примусово госпіталізували у психіатричну лікарню, яку використовували фактично як в'язницю, де примушували приймати сильнодіючі психотропні препарати з важкою побічною дією та застосовували болісні медичні процедури, що фізично шкодили мозку. У результаті людина якщо не ламалася як особистість, то мала великі проблеми зі здоров'ям і в подальшому їй було не до бунтарства.

Подібним репресіям піддавали вчених, письменників, дисидентів, активістів-правозахисників, представників національних рухів, громадян, які прагнули емігрувати, релігійних інакодумців, учасників неофіційних груп, які намагалися відстоювати свої трудові права. Насильно поміщали в психіатричні також «підписантів» — осіб, які підписувалися під тими чи іншими значущими листами, що були відгуком на судові процеси та інші форми переслідування.

Оголошена «хворою» людина не мала чітко визначеного терміну ув'язнення й була більше обмежена в правах, ніж ув'язнені в звичайних тюрмах і таборах. А правозахисники, які намагалися полегшити долю засуджених до «лікування», самі підпадали під радянську репресивну систему.

У божевільнях навіть рятувалися від розстрілів

Історія не донесла до нас конкретного автора диявольського задуму — каральної психіатрії в СРСР. Але відомо, що в далекому 1921 році Фелікс Дзержинський запроторив у «психушку» свою політичного опонентку — анархістку Спиридонову, яка там була два десятки років до самої смерті.

Практикував таке й генпрокурор СРСР 1930-х років Вишинський. Проте до 1960-х років це були поодинокі випадки. Радше навпаки — за Сталіна психіатричні стали місцем, куди ховалися від розстрілів та ГУЛАГів. За часів радянської влади, коли почали діяти «трійки» (виносячи швидкі вирок: «Розстріляти!») — людям, як не парадоксально, було комфортніше «переховуватися» у божевільнях, бо там був хоч якийсь шанс вижити... Так, Юрій Горліс-Горський (український військовий і громадський діяч, старшина Армії УНР, письменник), отримавши розстрільний вирок, «переховувався» де-

кілька років по божевільнях і врешті у квітні 1931-го зумів утекти з чергової психіатричної лікарні, а згодом і перейти західний кордон.

Розквіт каральної психіатрії на теренах СРСР припадає на 1960-1970-ті роки. По всьому Союзу починають зводити так звані спеціальні психіатричні лікарні (СПЛ) тюрмного типу, де медперсонал — працівники КДБ (як правило, лікарі), а санітари — кримінальні злочинці (яких набирали з тих, хто відбував на зоні свій тюрмний термін і сюди на легку «роботу» потрапляв за певні преференції).

Побут у СПЛ був жахливим, а персонал — жорстоким (особливо санітари). У цих спецзакладах і політичні, і дійсно психічно хворі були абсолютно незахищеними. Відомо чимало випадків жорстокого побиття — траплялося, що хворих навіть забивали до смерті.

Письменник Головка убив дружину і малу доньку

...Завідувачка Музею шістдесятництва Олена Лодзинська показує стенди з лікарняними справами, зокрема радянських письменників: Володимира Сосюри та Андрія Головка. «І хоч по Сосюрі не було прямого карального моменту з боку влади (тим паче, що він був лауреатом Сталінської премії й його не намагалися знищити), — каже пані Олена, — але саме його життя настільки драматичне, що він мав певні проблеми з нервовою системою й підліковувався у психіатричній лікарні.

Класик радянської літератури Андрій Головка, який спершу був у армії УНР, а потім перейшов до лав Червоної, пройшовши через зміну свідомості й потрясіння «громадянської війни», надломлюється у нього стається щось із психікою: він застрелив свою кохану дружину й п'ятирічну доньку. Його відправляють до полтавської божевільні, але через два роки біографію письменника «підчищають», його твори друкують, бо в них він прославляє комуністичний лад, йому все списують, Головка навіть стає лауреатом Шевченківської премії»...

Герої інших стендів — легендарний Петро Григоренко (радянський генерал-майор, українець, правозахисник, який виступав на захист кримських татарів та інших депортованих народів, у 1964 році за правозахисну діяльність розжалуваний у рядові і позбавлений усіх державних відзнак, а невдовзі поневіряється по радянських тюрмах, таборах і «психушках») та Семен Глузман (лікар-психіатр і правозахисник, колишній дисидент та політв'язень, нині президент Асоціації психіатрів України). Мабуть, багатьом відома справа генерала Григоренка й мужній вчинок молодого психіатра Глузмана, який у листопаді 1971 року підготував незалежну заочну судово-психіатричну експертизу в справі Григоренка, якою генерала було визнано психічно здоро-

Василь Здоровило біля стенду, присвяченого його другу-однокурснику Миколі Плахотнюку, якого підтримував, провідуючи у «психушках»: двічі у СПЛ у Дніпропетровську і один раз у ПЛ в Смілі.

Доведені до

вим усупереч точці зору політичного режиму в СРСР. Глузман довів незаконність застосування проти генерала методів репресивної психіатрії. У 1972 році Семен Глузман був засуджений (помста за ту незалежну експертизу) на 7 років концтаборів, які відбував у Пермській області, й додатково йому дали ще 3 роки заслання у Тюменській області. Лікар-правдолюб відбував покарання разом з Іваном Світличним, Євгеном Сверстюком і Левком Лук'яненком.

«Взагалі були дуже дивні випадки, — каже завідувачка музею, — коли людина намагалася прислужитися радянській владі, зголосившись бути «сгукачем», бо щиро вірила радянській пропаганді, такі, як Борис Ковгар і Володимир Чубинський (правнук відомого композитора). Але потім прозрівала. Наприклад, Ковгар взагалі розчарувався у своїх «шефах» із КДБ і пройнявся повною симпатією й довірою до українських шістдесятників, за якими спершу заповзвся стежити. Він перейшов на їхній бік і виступив із відкритою заявою, таким чином розсекретившись. А ось Чубинський не був прийнятний на службу: «кадебисти» сказали, що він «не підходить». І невдовзі Володимир зайнявся побутовим правозахистом, вирішуючи якісь дрібні проблеми людей, воюючи проти несправедливості на місцях. Але результат був однаковий — і Чубинського, і Ковгара запроторили в божевільні».

У спецпсихлікарнях 10% пацієнтів були «політичними»

Український громадський діяч і дисидент Йосиф Зісельський пояснює, чому історію каральної психіатрії досі погано вивчено. Тут є декілька аспектів. «Із одним із них я сам зіткнувся 20 років тому, — каже пан Зісельський, — коли намагався опублікувати свої матеріали з дослідження каральної психіатрії. Тоді я радився з Михайлом Горинем, який став допомагати мені ще 40 років тому, коли я лише почав займатися цими справами. Ми вирішили не публікувати прізвища людей,

Як радянська влада використовувала «психушки» для ламання інакодумців

які були в 1960—1980-ті роки задіяні як «фахівці» у спецпсихлікарнях — бо деякі з них тоді ще були живі й оприлюднення таких фактів їм було б неприємним... Особливо родичі цих людей дуже соромилися того, що їхні рідні були задіяні в такій непривабливій «системі лікування».

Інтерес до репресій, справжньої історії (а не тієї, якої нас вчили) привів мене спочатку до самвидаву та його розповсюдження. І, коли почала виходити «Хроніка текущих событий» (яку отримували з Москви), там у кінці 1960-х почали публікувати окремою колонкою справи, пов'язані з каральною психіатрією.

У середині 1970-х я дуже захопився цим питанням, бо вважав це найбільш несправедливим. Адже, по-перше, людина опиняється перед психологічною проблемою. Вона нібито й здорова, але діагноз «каже», що вона хвора — переступити через це дуже важко. Чимало борців за свободу, приймали вирок суду про ув'язнення в зонах досить спокійно, бо це був шлях, який вони свідомо обрали. (Я теж зустрів це спокійно). А ось запроторення до психлікарні сприймалося набагато болючіше.

Розширення застосування каральної психіатрії почалося саме наприкінці 1960-х років, коли «совецька» влада зіткнулася зі зростанням незадоволення та дисидентства. І для того, щоб не демонструвати всьому світові збільшення кількості політв'язнів, влада намагалася мати їх у невеликій кількості. Тож було придумано декілька нових методик, як офіційно не показувати реальну кількість політв'язнів.

Одна з цих методик і була застосована в 1967 році: до кримінального кодексу додали статтю 187: «Наклепницькі вигадки, які паплюжать радянський громадський та суспільний лад». Ця стаття відрізнялася від статті, щодо «антирадянської агітації та пропаганди»

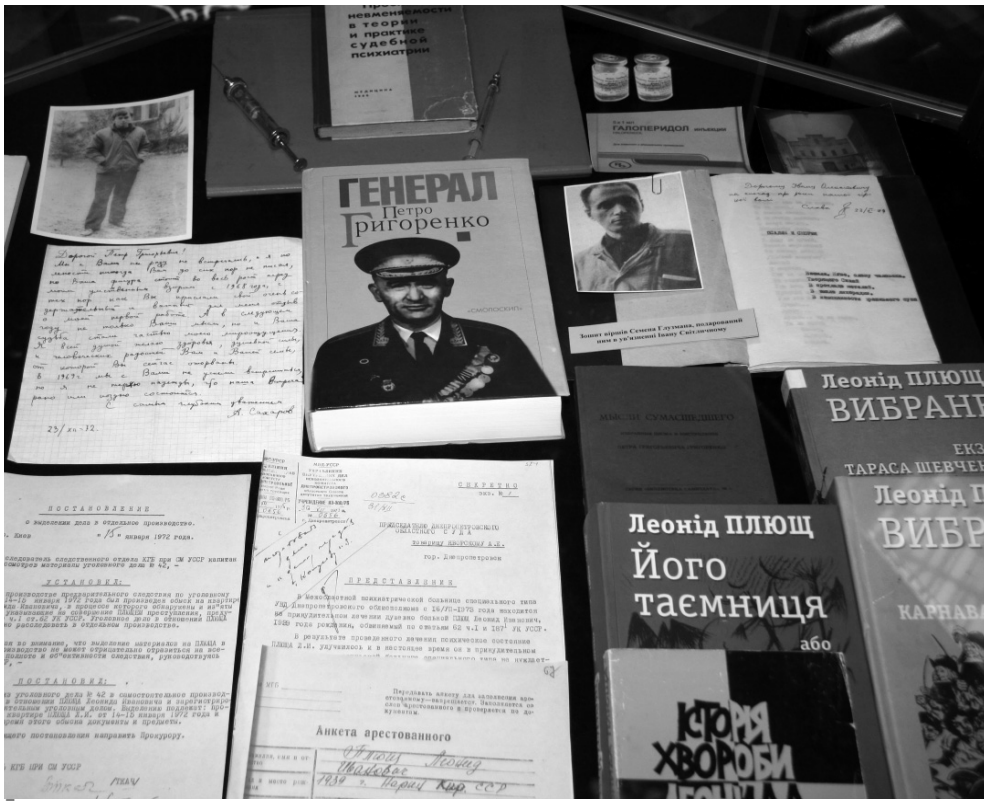
», бо люди, які проходили через такі справи (за ст. 187), йшли не на політичну зону в Мордовію чи на Урал, а у «звичайні» кримінальні зони. Я двічі сидів за цією статтею й пройшов через кримінальні зони (спершу через посилені, а згодом через суворий режим), хоча в мене насправді була суто політична справа.

Ця диявольська хитрість влади ніби розчиняла «політичних», адже тоді у СРСР був мільйон кримінальних в'язнів і декілька сотень чи навіть тисяч «політичних», які йшли за ст. 187, губилися в тому великому масиві. А ось друга, більш кричуща й несправедлива методика — це було запроторення їх до психіатричних лікарень.

І лише зараз, після стількох років незалежності, почалося при Інституті національної пам'яті вивчення цієї теми. Зокрема, співробітниця інституту Любов Крупник вивчає старий архів, який недавно випадково знайшли в місті Дніпро».

Йдеться про те, як влітку 2018 року в.о. міністра охорони здоров'я Уляна Супрун була з інспекцією в Дніпровській спецлікарні та в одній із закритих кімнат знайшла шафу, забиту медичними справами. Це були справи по всіх «політичних», яких у радянські часи запроторили в цю «психушку». Вона захотіла вивести архів у Київ, але керівництво лікарні цьому пручалося. (Взагалі дивно, що ці матеріали не були знищені ще раніше). І коли нарешті, під тиском «зверху», ці справи передавали до Києва, керівництво лікарні ось що втнуло: вони змішали справи інакомислячих з усіма медичними справами старих років, починаючи з моменту відкриття лікарні в 1968 році.

До речі, саме з цього року за ініціативи голови КДБ СРСР Юрія Андропова почали відкривати нові спецпсихлікарні по всьому Союзу. За даними право-

Один зі стендів.

Неповний список українців, постраждалих від каральної психіатрії.

«божевілля»

захисників, у 1978 році в Дніпропетровській спецпсихлікарні було 1300 хворих, яких запроторили туди за вирок суду, із них десь 10% були політичні. За підрахунками Зісельса та Подрабінека, упродовж 20 років функціонування лікарні серед 12 тисяч справ (де були дійсно душевнохворі люди), переданих у Міністерство охорони здоров'я, не менше 1000 — політичних. І це лише по одній спецлікарні...

Із зони можна було вийти, а з «психушки» — ні

«У травні 1976 року була створена Московська Гельсінська група, а восени її українська, — продовжує пан Зісельс. — І саме в цьому часовому проміжку в Москві виникла комісія щодо розслідування застосування психіатрії в політичних цілях, яку заснував Олександр Подрабінек (медик за освітою). І хоча я за фахом не медик, але мене дуже зацікавили ці справи своєю кричущою несправедливістю.

Адже термін ув'язнення, який визначає суд, — конкретний: ти відсидів і можеш вийти (це вже у 1980-ті роки багато кому з політичних почали давати другий термін просто в зоні). А ось у психіатрії все було по-іншому: кожні півроку збиралася комісія, яка просто продовжувала термін перебування ще на півроку. Її ізоляція тривала роками або й десятиріччями. Я знав людей, які сиділи більше двадцяти років у психіатричних лікарнях без усякої надії, що це колись закінчиться... Про таких нещасних людей ми випадково дізнавалися через інших бранців, яким вдавалося вийти на свободу.

«Против» стався завдяки Леоніду Плюцю (дисидент, відомий математик. — Авт.). Коли його випустили, Плюць виїхав у 1976 році за кордон, дав там інтерв'ю й назвав прізвиська — тих дисидентів, які з ним сиділи в Дніпропетровській «психушці». За кордоном здійнявся великий гвалт і Всесвітня психіатрична асоціація (ВПА) обговорювала питання про виключення совєцької психіатрії зі своїх лав (і таки домоглася цього пізніше).

Для СРСР постанала загроза інспекції з боку ВПА до Дніпропетровська. Злякавшись перевірки, усіх людей, яких назвав Плюць, забрали з Дніпропетровська й перевели до інших «спецпсихушок». А таких «лікарень» закрито того типу по всьому СРСР було 17 — майже в кожній союзній республіці. Цих людей розпроширили, й ми їх загубили, бо ніхто не знав, куди й кого попереводили...

Мене заарештували у грудні 1978 року й вилучили один примірник моєї картотеки. До арешту в ній на перфокартках (взятих у знайомих програмістів) були зафіксовані 84 випадки психіатричних переслідувань, і більшість із них — в Україні. Оскільки моя основна робота була пов'язана з численними відрядженнями по всій Україні, то я паралельно шукав такі випадки, й найбільше мені допомогли люди, які самі пройшли через цей жах спецпсихлікарень».

Здорову людину не можна довести до божевілля

«Один із них — Зиновій Красівський, — веде далі Йосиф Зісельс, — якого виписали зі Смоленської спецлікарні й комісували, помістивши у Львівську обласну лікарню. Там я його і знайшов завдяки Надійці Світличній (правозахисниця, публіцистка, політв'язень, після звільнення емігрувала до США. — Авт.).

Його поневіряння почалися ще з 1944 року. До речі, справа Красівського з суто медичного аспекту досить цікава й доводить: здорову людину можна вбити ліками, але ніяким чином (тортурами, ліками) не можна довести до божевілля. Через примусове використання сульфазину йому «підсадили» серце — у Красівського сталося два інфаркти: його комісували, аби помирав поза «психушкою».

Добрядче допоміг і Михайло Горинь, направивши до мене легендарну особистість — Михайла Лущика, який побував у Дніпропетровській «спецпсихушці». У нього була феноменальна пам'ять, і навесні 1978 року в мене вдома він три дні розповідав про пере-

жите й історії людей, з якими «там» перетинався.

Коли мене через півроку заарештували, то слідчий, користуючись вилученою в мене картотекою, зробив два офіційні запити у Дніпропетровську спецлікарню на 40 осіб — він хотів довести, що я видавав усі ці випадки й папложу совєцьку владу. Але, ознайомлюючись у березні 1979 року перед судом зі своєю справою, я побачив на бланку офіційної відповіді слідчому з лікарні, де все підтверджувалося... Мені вдалося передати на волю дружині ці списки, які я переписав, ознайомлюючись зі справою, й вони потрапили до самвидавівських бюлетенів. Так було знайдено 20 людей, про яких два роки нічого не знали».

«Є сумніви щодо вашої психічної повносправності!»

Колишній політв'язень Василь Овсєнко, який має три судимості й загалом відбув 13,5 року ув'язнення, має «почесний» титул від совєцької влади — «особливо небезпечний рецидивіст», тож мусив під час останнього терміну носити смугастий одяг.

«Вперше мене було заарештовано у день 20-річчя смерті Сталіна — 5 березня 1973 року, — розповідає пан Василь. — Слідство вів Берестовський, але його дуже скоро замінив Микола Цімох. Півтора місяця під час слідства я опирався — не давав жодних показів. Тоді мій слідчий сказав сакраментальну фразу: «Людині властиво захищатися, а ви не захищаєтесь. Це викликає сумніви у вашій психічній повносправності. Доведеться проводити психіатричну експертизу!»

От тоді я по-справжньому злякався, бо визнання тебе психічно хворим і перебування в «психіатричці» — це страшніше смерті, як мені тоді здавалося. Тож довелися в дечому поступатися: став підтверджувати дещо з того, що в них на мене було. Мене таки повели на експертизу у «Павлівку» (Київська міська психіатрична лікарня № 1 імені І. Павлова. — Авт.), де експертизу проводила лікарка Наталка Винарська. Мушу подякувати їй, що вона не

визнала мене психічно хворим. Упродовж експертизи, яка тривала 19 днів, мене тримали в камері з людьми, які поводитися доволі дивно, але я старався з ними не спілкуватися.

Якось у вересні 1976 році під час «подорожі» в забитому в'язниці «столипінському» поїзді, коли мене вертали у Мордовію з Києва (куди спеціально привезли для наставляння на «путь истинный»), я випадково «перетнувся» з Миколою Плахотнюком (лікар, громадський діяч, політв'язень — за свої антирадянські переконання майже 9 років провів у СІЛІ і ПЛІ, а загалом пробув в ув'язненні 12 років. — Авт.). Миколу з іще двома нещасними перекидали з Дніпропетровської в Казанську психлікарню. Для Миколи то був щасливий випадок, бо ж майже ніякого зв'язку з білим світом він не мав — ніхто не знав, куди його повезли».

В автобіографічній книзі «У карнавалі історії» уже згаданого Леоніда Плюща є такий спогад: «До Миколи Плахотнюка приїхали з держбезпеки (коли той перебував у «психушці»). — Авт.), щоб узяти свідчення в нових справах. Але він відмовився, покладаючись на те, що його вважають неосудним і свідчення будуть недійсними. «Нічого, ми вас пошлемо на нову експертизу — там вас визнають і за здорового», — відповіли йому «кадебісти». Проте Плахотнюк відмовився!»

«Залишалися у «психушках» на десятиліття, там і помираючи!»

Поділилася спогадами й Раїса Руденко, дружина Миколи Руденка — політв'язня, засновника Української Гельсінської групи: «Шойно створена в листопаді 1976 року Українська Гельсінська група першим почала захищати Бориса Ковгара, який був запроторений у «психушку». Ми збирали інформацію, скільки є політв'язнів в Україні, хто й де відбуває покарання, які мають терміни. Так до нас потрапила інформація про Ковгара. Із Оксаною Мешко ми також довідалися, що в нього дружина залишилася з трьома дітьми, тож хотіли їм якось допомогти. Коли зателефували дружині Бориса, то вона відповідала дуже різко: «Не потрібна мені ваша допомога! Ви вже допомогли!» Вона чудово знала, що її телефон прослуховують, тож боялася, що й її могли заарештувати, тоді діти залишилися б фактично сиротами.

А ось Леоніда Плюща вже так залікували у СІЛІ, що коли до нього якось прийшла на побачення дружина з дітьми, то він їх не впізнав. Лише коли Тетяна Житнікова поїхала в Москву й розповіла про нього закордонному кореспонденту, це стало відомо широкому загалу в світі (так само, як і про Бориса Ковгара). Під тиском міжнародної громадськості обох згодом таки випустили: важкохворого Ковгара — вмирати на волі, а Плющ зумів емігрувати до Франції. Тобто виживали ті, чий імена ставали відомими на увесь світ! А «безіменні» залишалися в психушках на десятиліття, там і помираючи!..»

ФАКТ

Перша відома жертва каральної психіатрії в Україні — це український композитор Артемій Ведель (1767—1808), який писав духовну музику — її виконували в багатьох храмах. У Веделя була стрімка кар'єра, але якось йому зійшло зверху видіння, й він на полях свого чергового музичного твору написав, що імператор Павло буде вбитий, причому членами своєї родини. Невдовзі цей аркуш паперу потрапив «куди треба», неабияк розгнівавши імператора — і Ведель опинився в київській божевільні (нині це «будиночок Петра», де й була перша божевілля, яка згодом перемістилася на територію Кирилівського монастиря). Лише незадовго до смерті, коли пророцтво здійснилося, тяжкохворого композитора випустили на волю.

ДО РЕЧІ

«Каральна психіатрія» в наші дні

Як не парадоксально, але в незалежній Україні каральна психіатрія не викоринена. Як стверджують експерти, система психіатричної допомоги є зоною серйозного ризику порушень прав людини.

Очільник Асоціації психіатрів України Семен Глузман наголосив на існуванні численних випадків зловживання психіатрією, зокрема неправомірного визнання людей недієздатними та протизаконного примусового поміщення до психлікарні, заводівдіння нерухомістю хворих осіб. За словами Глузмана, в Асоціацію з «такими історіями зверталосся безліч людей, родичів, адвокатів».

У багатьох областях України сиріт, які перебували в інтернатах, нерідко безпідставно поміщали в психіатричні стаціонари. Так, у психіатричну лікарню ім. Павлова в Києві дітей направляли з інтернатів цілими групами. Однак після 2006 року, коли в лікарні було проведено розслідування, ситуація в цій установі, як стверджує головний позаштатний дитячий психіатр МОЗ Ігор Марценковський, змінилася.

Деякі жорстокі психіатричні методики вже у 1970-ті роки були заборонені Всесвітньою психіатричною асоціацією (наприклад, електрощок, інсуліновий шок), а в нас вони й досі не вилучені з лікувального процесу!

На жаль, свого часу не було зроблено справжнього засудження комунізму та його практик, ніхто з сотень тисяч злочинців не був покараний за те, якими методами рухали Україну «до комунізму». Це одна з причин, чому зараз Україні так важко рухатися вперед — тягарі минулого важають.

До Майдану ми вже бачили, як, зробивши крок уперед, легко відкотитися в минуле. Тим більше що постійно це бачимо на прикладі своєї сусідки — Росії, «Гідної» правонаступниці СРСР. Там і зараз застосовують колишні методи, наприклад, щодо кримських татарів: перш ніж звинуватити у надуманих кримінальних справах, їх запроторюють на двотижневі експертизи в стіни психіатричних лікарень з нестерпними умовами. Тиск на психіку, шантаж і намагання зламати людину психологічно триває...

Инф. «УМ»

■ ФУТБОЛ

Крива дорога до мрії

Александера Чеферіна переобрали на пост президента УЄФА, а керівника вітчизняного футболу обрали до виконкому цієї організації

Минулого тижня в Римі на 43-му конгресі УЄФА відбулися вибори президента цієї організації, де на безальтернативній основі строком до 2023 року головою Європейського футбольного союзу став словенець Александер Чеферін. Обійнявши три роки тому місце очільника європейського футболу замість француза Мішеля Платіні, керівну кар'єру котрого обірвав корупційний скандал, Чеферін удруге виграв президентські перегони, цього разу отримавши підтримку всіх без винятку делегатів від національних федерацій (в 2016 році словенець отримав 42 з 55 голосів).

Разом з обранням президента в УЄФА провели вибори й членів свого виконавчого комітету. Упродовж майже 15 років одну з відповідальних позицій у виконкомі Європейського футбольного союзу посідав представник вітчизняного футбольного союзу — Григорій Суркіс. Утім минулої п'ятниці його місця в УЄФА завершилася. Проте без свого делегата у виконкомі Україна не залишилася. Естафету від Суркіса прийняв нинішній очільник національної федерації футболу Андрій Павелко, котрому вдалося отримати мінімальну для прописки у штаб-квартирі УЄФА кількість голосів.

Цікаво, що дорога Андрія Павелка до Ньона виявилася вельми непростою, адже потрапити на такий бажаний для себе пост в УЄФА президенту ФФУ вдалося, як-то кажуть, за останнім вільним квитком. На сім місць до виконавчого комітету претендувало десять осіб, Павелко ж зібрав сьомий за кількістю голосів результат.

На шляху до штаб-квартири УЄФА нового українського повпреда підтримували президент НОК Сергій Бубка, мер Києва Віталій Кличко та троє володарів «Золотих м'ячів» з України — Олег Блохін, Ігор Беланов та Андрій Шевченко. «Знову Блохін виявився фартовим», — так прокоментував обрання Павелка до виконкому УЄФА легендарний вітчизняний футболіст та колишній тренер національної збірної України, котрий, до слова, незадовго до відповідальних виборів став співголовою Ради стратегічного розвитку професіонального футболу ФФУ.

Варто відзначити, що далеко не всі в Україні підтримували прагнення Павелка стати членом виконавчого комітету

Григорій Суркіс (другий праворуч) програв протистояння Андрію Павелку (другий ліворуч) у боротьбі за місце у виконкомі УЄФА.
Фото з сайту football24.ua.

УЄФА. Попри те, що на Конгресі ФФУ його кандидатуру до головного виконавчого футбольного органу європейського футболу підтримали одногослосно, паралельно з цим у вітчизняному футболі тривала активна протестна кампанія, спрямована на критику Андрія Павелка.

Одним із головних опонентів президента ФФУ був колишній член виконкому національної федерації Артем Франков, якого, нагадаємо, відсторонили від займанної посади через те, що в конфлікті між «Динамо» та ФФУ, котрий точився навколо не-

явки «біло-синіх» на гру до Маріуполя, відомий футбольний журналіст, перебуваючи в статусі функціонера ФФУ, відкрито підтримував столичний клуб.

Останнім же часом Артем Франков активно критикував діяльність ФФУ, розгорнувши навколо зведення по всій Україні міні-футбольних полів, наголошуючи на непрозорій схемі тієї активності, котра вилилася в серйозне завищення ціни вкладеної на ті майданчики штучної трави. Негативний відгук за цю роботу ФФУ отримала навіть у Європі —

про що в одному з європейських видань написав швейцарський журналіст Арно Беда. До того ж Франков наголошував, що всупереч вітчизняному законодавству Павелко як народний депутат України, обіймає не тільки посади в громадських організаціях.

«Андрій Павелко досяг своєї мрії. Але посада в УЄФА не надає йому жодного додаткового імунітету, тож розкрутка його діяльності продовжуватиметься й надалі», — наголосив головний опонент президента ФФУ — Франков. ■

■ ФУТБОЛЬНА МОЗАІКА

Олексій ПАВЛИШ

Англія

По-різному склався минулий тиждень для обох українських легіонерів АПЛ. Хавбек «Вест Хема» Андрій Яроменко, який відновлюється після травми ахілла, у цьому сезоні більше не зіграв — про це заявив тренер «молотків» Мануель Пелегрینی.

Водночас захисник «Ман. Сіті» Олександр Зінченко, який грає за «городян» переважно у кубкових турнірах, доволі несподівано вийшов у старті на поєдинок Прем'єр-ліги проти «Челсі». Підопічні Гвардіоли розтрощили «аристократів», а в активі вихованця «Шахтаря» — дві результативні передачі. «Челсі», до речі, вперше пропустили шість голів у рамках АПЛ.

Прем'єр-ліга. Перенесений матч 27-го туру. «Евертон» — «Манчестер Сіті» — 0:2 (Лапорт, 45; Габріел Жезус, 90+7).

26-й тур. «Фулхем» — «Манчестер Юнайтед» — 0:3 (Погба, 14, 65 (пен.); А. Марсьяль, 23), «Хаддерсфілд» — «Арсенал» — 1:2, «Ліверпуль» — «Борнмут» — 3:0 (Мане, 24; Вейналдун, 34; Салах, 48), «Саутгемптон» — «Кардіфф» — 1:2, «Крістал Пелас» — «Вест Хем» — 1:1, «Уотфорд» — «Евертон» — 1:0, «Брайтон» — «Бернлі» — 1:3, «Тоттенхем» — «Лестер» — 3:1, «Манчестер Сіті» — «Челсі» — 6:0 (Р. Стерлінг, 4, 80; Агуеро, 13, 19, 56 (пен.); Гондоган, 25; Зінченко («МС») — 90 хв., 2 передачі).

Лідери: «Манчестер Сіті» — 65 (27 матчів), «Ліверпуль» — 65, «Тоттенхем» — 60, «Манчестер Юнайтед» — 51, «Арсенал», «Челсі» — 50.

Бомбардири: Агуеро («Манчестер

Сіті»), Салах («Ліверпуль») — 17.

Іспанія

Долю жеребкування іспанські «гранди» — «Барса» і «Реал» — зустрілися у півфіналі Кубка. Перша дуель завершилась унічию, але мінімальна перевага — виїзний гол — на боці мадридців.

Після вдалої гри у Кубку «Галактикос» покращили свої справи і у Прімері. Підопічні Соларі у принциповому дербі здолали «Атлетико» та вийшли на друге місце, відставання від каталонців — лише шість пунктів.

Тим часом «Леганес», за який виступають Василь Кравець та Андрій Лунін, здобув другу перемогу поспіль та піднявся у середину турнірної таблиці. Українські легіонери, щоправда, минулого тижня не грали: Кравець опинився поза заявкою, а Лунін залишився у запасі.

Кубок. Півфінал. Перші матчі. «Бетіс» — «Валенсія» — 2:2 (Лорен, 45; Хоакін, 54 — Черішев, 70; Гамейро, 90+2), «Барселона» — «Реал Мадрид» — 1:1 (Малком, 57 — Лукас Васкес, 6).

Ла Ліга. 23-й тур. «Вальядолід» — «Вільярреал» — 0:0, «Хетафе» — «Сельта» — 3:1, «Атлетико» — «Реал Мадрид» — 1:3 (Грізмман, 25 — Каземіро, 16; Серхіо Рамос, 43 (пен.); Бейл, 74), «Еспаньйол» — «Райо Вальєскано» — 2:1, «Жирона» — «Уеска» — 0:2, «Леганес» — «Бетіс» — 3:0, «Валенсія» — «Реал Сосьєдад» — 0:0, «Севілья» — «Ейбар» — 2:2 (Бен-Еддер, 88; Сарабія, 90+2 — Орельяна, 22; Шарлес Діас, 63), «Атлетик» — «Барселона» — 0:0.

Лідери: «Барселона» — 51, «Реал Мадрид» — 45, «Атлетико» — 44, «Севілья» — 37, «Хетафе» — 35, «Бетіс» — 32.

Бомбардири: Мессі («Барселона») — 21.

Італія

Зірковий португалець Кріштіану Роналду уже вкотре забезпечує необхідний результат «Ювентусу»: минулого уїк-енду нападав голом і асистом приніс туринцям перемогу над «Сассуоло».

Продовжує забивати і польський новачок «Мілана» Кшиштоф Пйонтек: у його активі уже 4 голи у 4 матчах за «россонері».

Серія А. 23-й тур. «Лацио» — «Емполі» — 1:0, «К'єво» — «Рома» — 0:3, «Фіорентина» — «Наполі» — 0:0, «Парма» — «Інтер» — 0:1 (Л. Мартінес, 80), «Болонья» — «Дженоа» — 1:1, «Аталанта» — «СПАЛ» — 2:1, «Сампдорія» — «Фрозіноне» — 0:1, «Торіно» — «Удінезе» — 1:0, «Сассуоло» — «Ювентус» — 0:3 (Хедіра, 23; Роналду, 70; Джан, 86), «Мілан» — «Кальярі» — 3:0 (Чепітеллі, 12 (у свої ворота); Пакета, 22; Пйонтек, 63).

Лідери: «Ювентус» — 63, «Наполі» — 52, «Інтер» — 43, «Мілан» — 39, «Аталанта», «Рома» — 38.

Бомбардири: Роналду («Ювентус») — 18.

Німеччина

Українець Євген Коноплянка втретє поспіль вийшов в основі «Шальке» на матч Бундеслиги. Українець був одним із кращих гравців «кобальтових» у поєдинку з «Баварією», але не зміг врятувати гельзенкірхенців від поразки.

А мюнхенці поступово скорочують від-

ставання від лідера — дортмундської «Боруссії». «Джмелі», вигравши у «Хоффенхайма» 3:0 за 15 хвилин до кінця матчу, примудрились втратити перевагу — лише нічия.

Не зумів взяти три очки перед виїздом у Харків і суперник «Шахтаря» у «плей-оф» ЛБ — «Айнтрахт»: команда з Франкфурта розписала «суху» мирову з «РБ Лейпциг».

Кубок. 1/фіналу. «Гамбург» — «Нюрнберг» — 1:0, «Хайденхайм» — «Байер» — 2:1, «Боруссія» (Д) — «Вердер» — 3:3 (по пен. 2:4; Ройс, 45; Пулішч, 105; Хакімі, 113 — Рашица, 5; Пісарро, 108; Гарнік, 119), «Дуйсбург» — «Падерборн» — 1:3, «РБ Лейпциг» — «Вольфсбург» — 1:0 (Кунья, 10), «Хольштайн» — «Аугсбург» — 0:1, «Герта» — «Баварія» — 2:3 (у дод. час; Міттельштедт, 3; Зельке, 67 — Гнабрі, 7, 49; Коман, 100), «Шальке» — «Фортуна» — 4:1.

Перша Бундеслига. 21-й тур. «Майнц» — «Байер» — 1:5, «Боруссія» (Д) — «Хоффенхайм» — 3:3 (Санчо, 32; Гьотце, 43; Геррейру, 67 — Бельфоділь, 75, 88; Кадержабек, 83), «РБ Лейпциг» — «Айнтрахт Франкфурт» — 0:0, «Боруссія» (М) — «Герта» — 0:3 (Калу, 30; Дуда, 56; Зельке, 77), «Фрайбург» — «Вольфсбург» — 3:3, «Баварія» — «Шальке» — 3:1 (Брума, 12 (у свої ворота); Левандовський, 27; Гнабрі, 57 — Кутуджу, 25; Коноплянка («Ш») — 90 хв.), «Вердер» — «Аугсбург» — 4:0, «Фортуна» — «Штутгарт» — 3:0, «Ганновер» — «Нюрнберг» — 2:0.

Лідери: «Боруссія» (Д) — 50, «Баварія» — 45, «Боруссія» (М) — 42, «РБ Лейпциг» — 38, «Айнтрахт Франкфурт»,

«Байер» — 33.

Бомбардири: Л. Йовіч («Айнтрахт Франкфурт») — 14.

Франція

Перед матчем ЛЧ проти «Манчестер Юнайтед» травмувався ще один лідер атак «ПСЖ» — Едісон Кавані. Але якщо Неймар точно не зіграв у поєдинку з «манкуніанцями», то уругваєць може вийти на поле.

У чемпіонаті ж парижани без проблем йдуть до чергового «золота», маючи відрив від «Лілля» у десять балів.

Кубок. 1/8 фіналу. «Генгам» — «Ліон» — 1:2 (А. Менді, 88 — Дембеле, 7; Корне, 49), «Ренн» — «Лілль» — 2:1 (Сіба-чо, 74, 90+1 — Н. Пепе, 65), «Вільфранш» — «ПСЖ» — 0:3 (у дод. час; Дракслер, 102; М. Діабі, 113; Кавані, 119), «Вітре» — «Ліон-Дюшер» — 3:2, «Бастія» — «Кан» — 1:1 (по пен. 3:5), «К Круа» — «Діжон» — 0:3, «Мец» — «Орлеан» — 0:1, «Нант» — «Тулуза» — 2:0.

Ліга 1. 24-й тур. «Діжон» — «Марсель» — 1:2, «ПСЖ» — «Бордо» — 1:0 (Кавані, 42 (пен.)), «Ам'єн» — «Кан» — 1:0, «Страсбург» — «Анже» — 1:2, «Монпельє» — «Монако» — 2:2, «Нант» — «Нім» — 2:4, «Тулуза» — «Реймс» — 1:1, «Генгам» — «Лілль» — 0:2 (Рафаел Леан, 47; Ремі, 90+3 (пен.)), «Ренн» — «Сент-Етьєн» — 3:0, «Ніцца» — «Ліон» — 1:0 (Вальтер, 68 (пен.)).

Лідери: «ПСЖ» (22 матчі) — 59, «Лілль» — 49, «Ліон» — 43, Монпельє» (23 матчі), «Марсель», «Сент-Етьєн» (23 матчі) — 37.

Бомбардири: Мбаппе («ПСЖ») — 18. ■

«Ключовий поєдинок для збірної ми грали в перший день — проти шведок. Як ми й передбачали, він був найважливішим для нас. Прикро, що ми його програли. А в наступні дні чудес не сталося».

Григорій ХАТА

Після завершення матчів групового етапу в Зеленій Гурі капітан жіночої збірної України Михайло Філіма не став вдаватися до дипломатії, а прямо заявив, що в Польщі його команда досягла негативного результату, адже не змогла вибороти право на участь у «плей-оф» Другої світової групи Кубка федерації. Посівши в своїй «пульці» в протистоянні з командами Швеції, Болгарії та Естонії друге місце, українська збірна й наступний рік знову проведе в Першій групі Євро-Африканської зони Кубка федерації.

Після невдачі в протистоянні зі Швецією, де, нагадаємо, синьо-жовті програли два з трьох поєдинків, українські тенісистки змогли виграти у Болгарії (2:1) та Естонії (3:0), проте скандинавки, отримавши на старті змагань фору у вигляді перемоги над фаворитом квартету, свого шансу виграти «пульку» не втратили. Щоправда, у наступному етапі, де вирішувалася доля путівки до «плей-оф» Другої світової групи, шведки програли збірній Росії, проте на турнірні перспективи «синьо-жовтих» та, що головне, їхній душевний стан це вплинуло мало.

Приміром, розгромно програвши шведці Петерсон (0:6, 2:6), друга ракетка України Леся Дуренко, котра на турнірі в Польщі мала статус лідера «синьо-жовтих», заявила, що то був її останній поєдинок за збірну. «Сподіваюся,

ТЕНІС

Контраст емоцій

Українська жіноча збірна ще на рік залишиться у Першій групі Євро-Африканської зони Кубка федерації

Молоді українські тенісистки не змогли допомогти збірній виграти турнір у Зеленій Гурі.
Фото з сайту ftu.org.ua.

що це було сказано на емоціях, і Леся змінить свою думку», — відзначив Філіма.

Після демаршу рейтинг-лідера своєї команди в наступних

матчах Михайло Філімі довелося зробити ставку на молодих Даяну Ястремську та Марту Костюк. Загалом, перевершити в групі болгарок та естонок

«синьо-жовтим» також допомогли Надія Киченок (котра грала матчі в парі) та Катерина Козлова. А от у поєдинку, як висловився капітан «синьо-

жовтих», за рейтингові очки українські збірні здобути перемогу для своєї команди не змогли, поступившись у матчі за третє місце на турнірі його господаркам — полькам. Вирішальним у цьому матчевому протистоянні став поєдинок дуетів Росольська/Святек — Козлова/Костюк, в якому в напруженій боротьбі — на «тай-брейку» в заключному сеті — триумфували представниці Польщі.

Як і у випадку з українською командою, котра до Польщі прибула без найсильнішої тенісистки країни (нагадаємо, що свою відсутність у Зеленій Гурі Еліна Світоліна пояснила небажанням загострити стару травму), польки домашній турнір також грали без своєї прими. У минулому сезоні краща теністка в історії польського тенісу Агнешка Радванська заявила про завершення кар'єри, відтак у Зеленій Гурі «червоно-білі» поклалися на дівчат із другої сотні рейтингу WTA — Ігу Святек (141-й номер) та Магдалену Фрех (180). Фрех непогано проявила себе в матчі з Козловою, перегравши 126-ту теністку світу з рахунком — 3:6, 7:5, 6:2. Натомість Святек прогнала Ястремській (34-й номер WTA) — 6:7, 4:6. Виявити ж сильнішого в своєму тенісному протистоянні Україні та Польщі допомогло парне протистояння, в якому, до слова, наші тенісистки не використали три «матчболи». «Дуже емоційний матч. На майбутнє ми шукали якісь інші варіанти пари, щоб усі дівчата отримували досвід гри вирішальних матчів на центральному корті, і я вважаю, що Козлова та Костюк сьогодні віддали все, що могли. Так склалося, що нам не вдалося реалізувати три матчболи», — підсумував Філіма.

Григорій ХАТА

У нинішньому «лігочемпіонському» сезоні запорізький «Мотор» змушений активно надолужувати згаєне на його старті. Уперше в історії отримавши місце в когорті елітних клубів суперліги, груповий раунд український чемпіон розпочав з чотирьох поразок поспіль, котрі, закономірно призвели до відставки головного тренера. Однак зміна молодого поляка Патріка Ромбеля на досвідченого Миколу Степанця стала для «мотористів» дієвим катализатором — повернення до керма команда її старого наставника допомогла запорізькій команді досягти суттєвих змін у турнірній таблиці й позбутися статусу беззаперечного аутсайдера групи.

Після 11 турів у своєму октеті «Мотор» посідає шосте місце, котре є останньою, прохідною до «плей-оф» ЛЧ позицією. Більше двох місяців у суперлізі тривала зимова пауза, під час котрої запоріжці активно спарингувалися з серйозними суперниками в Німеччині.

Відправляючи у січні команду до Дессау, в запорізькому клубі наголошували, що в Німеччині команда цілеспрямовано готуватиметься до матчів Ліги чемпіонів. Свій заключний поєдинок на зборах підопічні Степанця виграли у представника бундеслиги «Лейпціга». А вже через кілька днів відсвяткували успіх в офіційному матчі з іншим представником німецької ліги — «Фленсбургом», здобувши важливі очки в битві за шосту позицію в «пульці».

Після першого тайму підопічні Степанця програли з різницею в два м'ячі. Але, як розповів після гри правий напівсередній «Мотора» Владислав Донцов, команда не могла знову засмутити своїх

ГАНДБОЛ

На радість глядачам

Після тривалої перерви найсильніший гандбольний клуб країни з перемоги поновив свої виступи в груповому раунді Ліги чемпіонів

ТАБЛО

Ліга чемпіонів. Чоловіки. 11-й тур. Група В. «Мотор» (Україна) — «Фленсбург» (Німеччина) — 28:26 (10:12).

Турнірне становище: «ПСЖ» — 20, «Пік Сегед» — 17, «Фленсбург», «Загреб» — 10, «Нант», «Мотор» — 9, «Цельс» — 7, «Скьєрн» — 6.

уболівальників і, відпочивши, змогла витиснути з себе весь максимум. «У перерві тренер сказав, що нас підтримує велика кількість уболівальників, тому ми повинні показати все найкраще. На щастя, ми дотиснули опонента й перемогли».

За словами головного тренера «Мотора», його підопічним більшу частину матчу нещастило. «Але, коли хлопці почали зменшувати різницю в рахун-

Борис Пуховський плідно попрацював для перемоги «Мотора» над «Фленсбургом».
Фото з сайту handball.motorsich.com.

ку, я відчув, що зможемо перемогти, хоча «Фленсбург» і показав, що це одна з найсильніших європейських команд», — відзначив Степанець. Тепер «Фленсбург», який залишився турнірній таблиці третім, та «Мотор» розділяє лише одне очко.

Щодо успішного «камбека» «мо-

тористів» у Запоріжжі, то головним її натхненником слід вважати білоруського легионера команди Бориса Пуховського, котрий відзначився у матчі дев'ятьма точними кидками. Яскравий слід у матчі залишив і воротар запоріжців Геннадій Комок, котрий у вирішальний момент відбив семиметровий пенальті. ■

ЦЕРЕМОНІАЛ

«Обезголовлений» «Оскар»

Цьогорічна церемонія вручення нагород пройде без ведучого

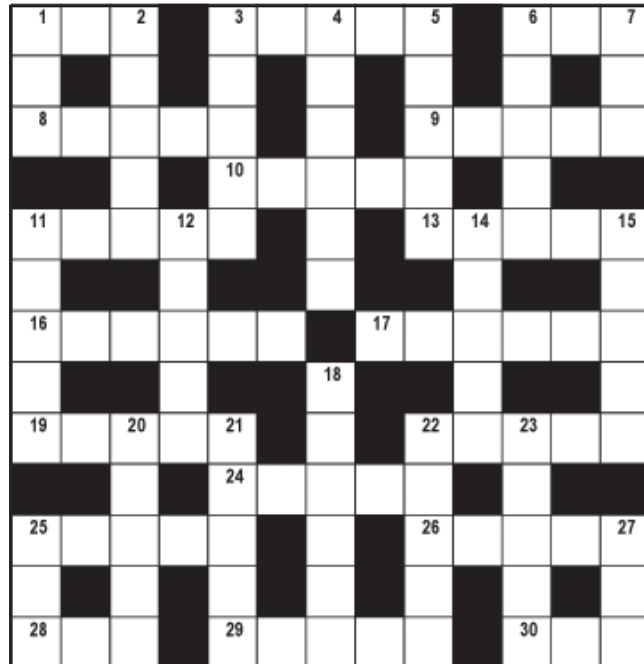
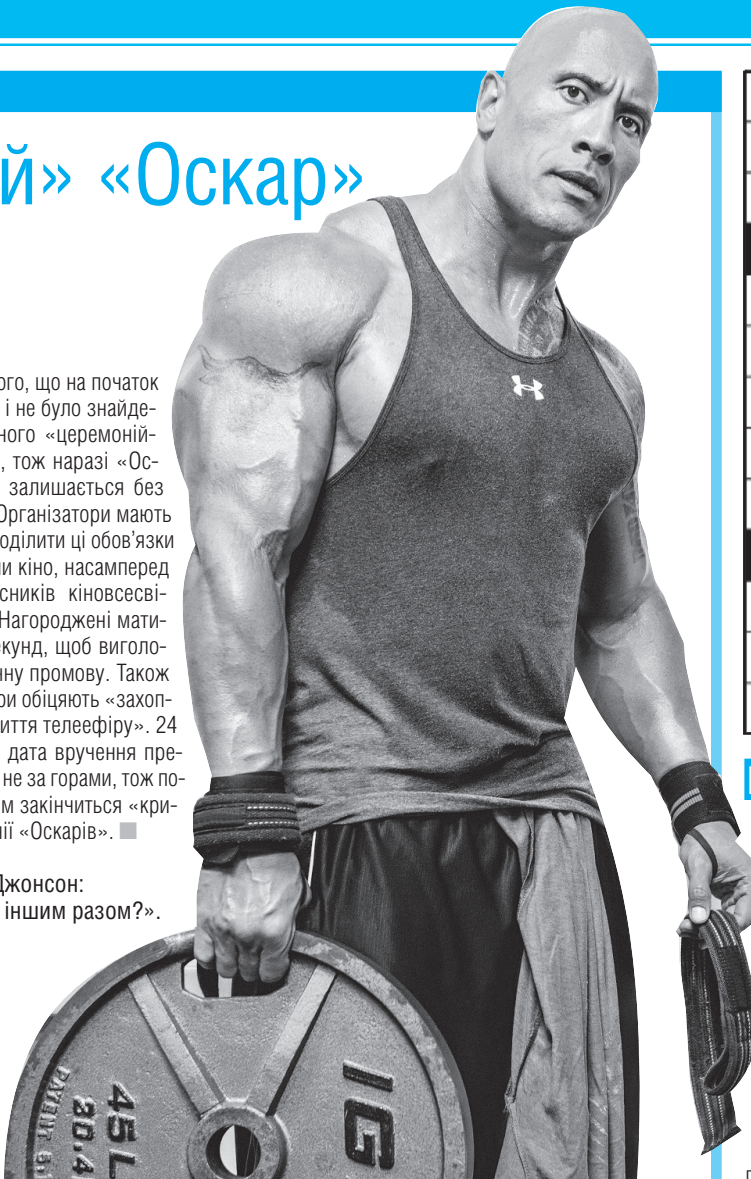
Дара ГАВАРРА

Воістину говорять: «Не кажи «гоп!» допоки не перескочиш». От і з Кевіном Хартотом сталася така-от біда: комедійний актор, за плечима якого не один десяток картин, які полюбили мільйони глядачів, здавна мріяв провести вечір вручення «Оскарів» визначним акторам і кіномитцям. «Я говорив, що для мене, комедійного актора, це буде шанс, який випадає раз у житті. Я щасливий повідомити, що нарешті настав час мені провести вручення «Оскарів», — радісно повідомляв пресі Харт. І раптом грім серед ясного неба — ЛГБД-спільнота звинуватила Кевіна у гомофобії, а це для США — страшний гріх в очах суспільства. Як доказ, активісти витягли на світ Божий старі «твітти» коміка (ще за 2009—2011 роки), в яких він висміював геїв. Довелося по-тихому відмовитися від омріяної ролі роздавача «Оскарів».

Згодом стало відомо, що суперпопулярний актор Дуейн Джонсон також відмовився від церемонії вручення, пославшись на свою зайнятість у зйомках продовження фільму «Джуманджі». До слова, Дуейн запевняв у своєму «Твіттері», що саме він був першим, кого організатори вручення кінопремії бачили ведучим на цій вечірці, тож обіцяє, що якимось іншим разом — уже точно. Ці буквально фатальні відмови приз-

вели до того, що на початок лютого так і не було знайдено достойного «церемоній-мейстера», тож наразі «Оскар 2019» залишається без ведучого. Організатори мають намір розподілити ці обов'язки між зірками кіно, насамперед серед учасників кіновсесвіту Marvel. Нагороджені матимуть 90 секунд, щоб виголосити подячну промову. Також організатори обіцяють «захоплене відкриття телефіру». 24 лютого — дата вручення премій — уже не за горами, тож побачимо, чим закінчиться «криза церемонії «Оскарів».

Дуейн Джонсон:
«Може, іншим разом?».

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №16

По горизонталі:

1. Соціальний статус Спартака.
3. Напій із кобилячого молока.
6. Фон, задній план.
8. Місто на Житомирщині, колишня столиця древлян.
9. Ім'я сина наймички з однойменної поеми Тараса Шевченка.
10. Героїня драми Лесі Українки «Лісова пісня».
11. Міра ємності в Англії і Америці (близько 0,5 л).
13. Офіційний документ про прийом чи звільнення з роботи.
16. Тотемний птах Поліссія, що приносить дітей.
17. Батько чоловіка.
19. «Добре, мамо, що ти зарані спати лягла. А то б ти Бога прокляла за мій...» (Тарас Шевченко).
22. Сценічне ім'я співачки Ірени Бордюг.
24. Центральна площа в Афінах.
25. Характер «з перцем».
26. Вегетаріанець, який не їсть навіть яєць та молока.
28. «Кров» берези, яку збирають навесні.
29. Великий морський порт у штаті Вашингтон, столиця Ігор доброї волі 1990 року.
30. Флейта Пана.

По вертикалі:

1. Місто мрії Остапа Бендера.
2. Радянський космічний корабель багаторазового використання.
3. Другий Президент України.
4. Автор одного з чотирьох Євангелій.
5. Будівельний матеріал із суміші глини, соломи і піску.
6. «Тепер я..., не козак» — кавати-

на Карася з опери Гулака-Артемовського «Запорожець за Дунаєм». 7. Орган, який вражає катаракта.
11. Прокуратор Іудеї, який присудив Христа до розп'яття.
12. Масть карти, схожа на хрест.
14. Територія поширення певного виду тварин чи рослин.
15. Кавказький дерев'яний народний духовий інструмент.
18. Місце, де рибаки шукають черв'яків.
20. Олександр Олесь як поет.
21. Місце, під яким євреї укладають шлюб, хупа.
22. Нагромадження каміння, повалених дерев на дорозі.
23. Інертний газ, що входить до складу повітря.
25. Те, що не рекомендують сунути у чуже прося.
27. Майстер першого ковчегу.

Кросворд №14 від 6 лютого

ПРИКОЛИ

У «маршрутці» пасажир каже водію:
— Зупиніть, будь ласка, біля червоного «Мерседеса».
Водій:
— Червоний «Мерседес» їде, наздоганяєти?

3 оперативного зведення: «Слюсар Петров, прийшовши з заводу після роботи і вислухавши повідомлення дружини про те, що їхній син виграв олімпіади з фізики та математики, мовчки розвернувся, вийшов, подзвонив у двері сусіда-математика Ціммерманна і вдарив його».

У нас на роботі правило: хто лається матом, кладе в скарбничку

ку 5 гривень. Прийшли вранці на роботу. Один співробітник мовчав, мовчав, потім виклав 1500 гривень і розповів, як провів вихідні з тещою. Усі Perezирнулися й скинулися по 500 гривень на коментарі.

Їдуть дві жінки в поїзді. Одна каже:
— Не життя, а туга.
— Так заведи коханця і бери з нього 500 баксів на місяць.
— Де ж такого взяти?
— Ну двох заведи по 250.
— Так теж проблема.
— Тоді чотирьох по 125.
Чоловік із верхньої полиці:
— Дійдете до 5 доларів — розбудіть.

Варка ВОНСОВИЧ

Діти — найкраща «картинка» для реклами, адже вони для кожної людини — мета і сенс життя. Часто політики використовують дітей на своїх білбордах, щоб тим самим заручитися підтримкою потенційних батьків. Щось подібне зробили і політехнологи Дональда Трампа, адже відомо, що його рейтинги неухильно падають, а особливо після так званого шатдауну, під час якого тисячі держслужбовців опинилися у вимушеній неоплачуваній відпустці, практично без засобів до існування. Тож потрібні були якісь «мімішні» картини, які б викликали позитивні емоції до Трампа у глядачів.

І ось така нагода трапилася: маленький Джошуа Трамп став жертвою булінгу* у школі через своє прізвище (що ще раз підтверджує падіння рейтингів чинного господаря Білого дому). Щоб допомогти Джошуа і підтримати його (а заодно і чоловіка), Ме-

«ГЕРОЙ НАШОГО ЧАСУ»

Хотіли як краще...

Запрошений на виступ президента Джошуа Трамп... заснув

лання Трамп (а швидше, іміджмейкери її чоловіка) запросила хлопчика на виступ президента у Конгресі «Про становище в країні». Усі вони разом узяті могли б і здогадатися, що дитина під час 2,5-годинного виступу президента США засне! Всюдисущі папараці тут-таки і сфотографували 11-річного слухача, який мирно спав у кріслі. Це фото з миттєвою швидкістю поширилося в мережах, а хлопчик став справжнім мемом. А ще

Джошуа Трампа тепер називають не інакше як «героєм опору» Дональду Трампу. Сподіваємось, що це посприятиме авторитету дитини в школі і вона більше ніколи не страждатиме від булінгу.

*Булінг — з англійської «заякування, агресія». Вид фізичного чи психічного насильства особи чи групи над індивідом. Останнім часом поширений у школах серед учнів (Ред.).

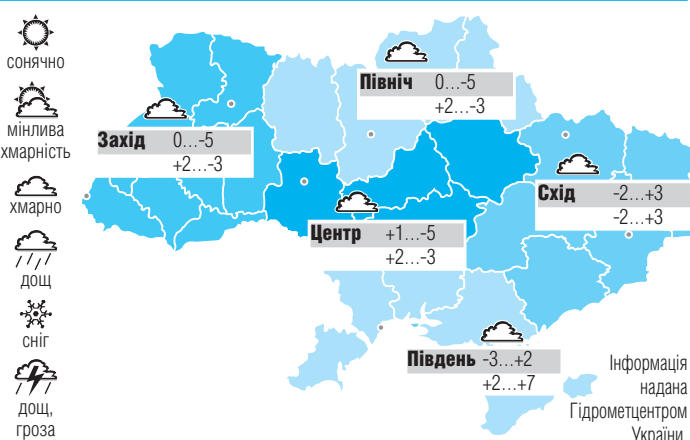
ПОГОДА

13 лютого за прогнозами синоптиків

Київ: хмарно з проясненнями, без істотних опадів. На дорогах ожеледиця. Вітер північно-західний, 7-12 м/с. Температура вночі -1...-3, удень -1...+1.

Курорти Карпат: хмарно з проясненнями, без істотних опадів. Славське: вночі -3...-5, удень -1...+1. Яремче: вночі -4...-6, удень -1...+1. Міжгір'я: вночі -4...-6, удень -1...+1. Рахів: вночі -3...-5, удень 0...+2.

11 лютого висота снігового покриву становила: Дрогобич — немає, Стрий — 1 см, Славське — 8 см, Плай — 16 см, Міжгір'я — 12 см, Рахів — 23 см, Долина — немає, Івано-Франківськ — немає, Яремче — 2 см, Коломия — 1 см, Пожежевська — 38 см.

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03047, Київ, пр. Перемоги, 50
Електронна пошта редакції: ukmoloda@ukr.net
Рекламне бюро: +38-098-276-77-91
reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації: sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kiev.ua

Відділи:
економіки — wagner@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем — vsamchenko@i.ua

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець — ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію: КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове. Рукописи не рецензуються і не повертаються. Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець. Комерційні публікації виходять під рубриками: «Український виробник», «Позиція», «Банківська справа», «Фінансова експертиза», «Здоровенькі були», «Це — працює!», «Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми», «Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння», «Вітаємо», «Любов і шана». Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах: «Преса України» — у Києві Зам. 3009016 «Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові Зам. блок № 100 Вертка та виготовлення фотоформ — комп'ютерний центр редакції «УМ», Газета виходить у вівторок, середу, п'ятницю — суботу (спільний номер) Тираж 86734